

Löner år 2004

Löner och löneutveckling år 1994–2003

Rapporten har utarbetats av LOs Löne- och välfärdsenhet

Innehåll

Sammanfattning.....	3
Metod.....	5
Lönenivå år 2003.....	7
Löneutveckling år 2003 räknat i procent.....	9
Löneutveckling år 2003 räknat i kronor.....	11
21 sektorer – Lönenivå och löneutveckling.....	13
Löneutveckling år 1994–2003.....	16
Kvinnor och män.....	21
Löner år 2004–2005.....	27
Strukturrensning med och utan yrke.....	29
Bilaga 1 Strukturrensning.....	32
Standardvägning.....	33
Statistisk osäkerhet.....	34
Bilaga 2 Månadslön år 2003 och löneutveckling år 1994–2003 för arbetare, tjänstemän och samtliga anställda.....	35

Sammanfattning

Den genomsnittliga månadslönen för samtliga anställda år 2003 var 22 200 kronor. För arbetare var den 18 100 kronor och för tjänstemän 25 700 kronor. Tjänstemännens löner var därmed hela 42 procent högre än arbetarnas. I kronor räknat blir skillnaden 7 600 kronor.

Lönerna är högre inom privat sektor än inom offentlig. Skillnaden är cirka 15 procent för såväl arbetare som tjänstemän.

Månadslön år 2003

	Arbetare	Tjänstemän	Samtliga
Samtliga	18 100	25 700	22 200
Privat sektor	18 800	27 000	23 100
Offentlig sektor	16 400	23 400	20 600

Lika stor löneökning för arbetare och tjänstemän – i procent räknat

Lönerna ökade med 3,7 procent för samtliga år 2003. Skillnaden mellan arbetare och tjänstemän var ovanligt liten. För arbetare ökade lönerna 3,7 procent och för tjänstemän 3,8 procent.

Fördelat på sex sektorer, tre privata och tre offentliga så ökade lönerna mest för *arbetare inom sektorn landsting*, 4,3 procent. Det är andra året i rad som lönerna ökar mest för arbetare inom en offentlig sektor.

Minst ökade lönerna för *arbetare inom tillverk-*

ningsindustrin, 2,9 procent. Dessa har dock avtalat om arbetstidsförkortning i utbyte mot löneökning.

... men storskillnad i kronor räknat

I kronor räknat så ökade lönerna i vanlig ordning *betydligt mer för tjänstemän än för arbetare*. För arbetare ökade månadslönen med 640 kronor och för tjänstemän med 940 kronor. Det vill säga 300 kronor mer till tjänstemännen och lönegapet ökade ytterligare.

Löner år 1994–2003,

3 100 kronor mer till tjänstemännen

Mellan åren 1994–2003 har lönerna ökat med 40 procent för arbetare och 47 procent för tjänstemän. I kronor motsvarar detta 5 100 kronor mer i månadslön för arbetare och 8 200 kronor för tjänstemän, det vill säga 3 100 kronor mer till tjänstemännen. Lönegapet har därmed ökat från 4 600 kronor år 1994 till 7 600 kronor år 2003.

Löner år 2004–2005

LO-ekonomerna räknar med att lönerna ökar med 3 procent år 2004, något mer inom offentlig sektor än inom privat. År 2005 väntas lönerna öka med 3,2 procent.

Även SCB:s konjunkturstatistik visar på en löneökningstakt runt 3 procent år 2004 både för arbetare och tjänstemän.

Löneökning år 2003. Procent

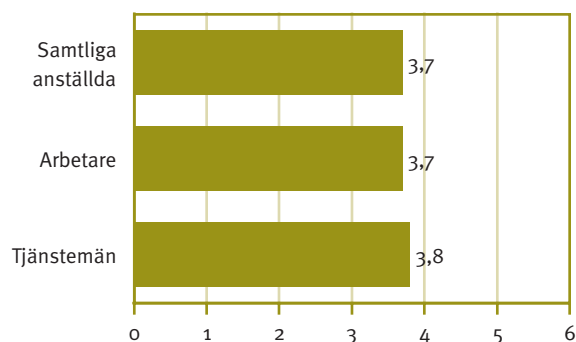

Diagram 3.1

Löneökning år 2003. Kronor

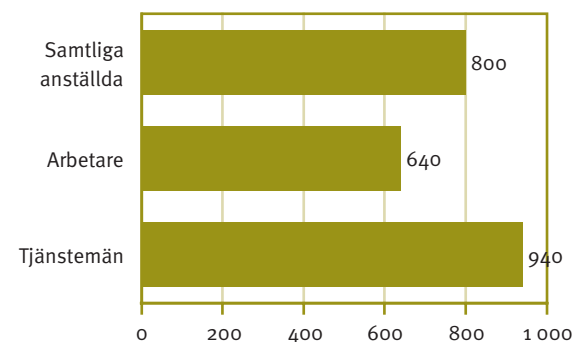

Diagram 3.2

Kvinnor och män

Den genomsnittliga månadslönen för samtliga kvinnor var 20 000 kronor och för män 24 300 kronor år 2003. Män har därmed i genomsnitt 4 300 kronor högre lön än kvinnor. Räknat i procent så motsvarar lönen för kvinnor 84 procent av lönen för män.

Lönerna ökade mer för kvinnor

Lönerna har dock ökat mer för kvinnor än för män. För kvinnor ökade lönerna med 3,9 procent och för män med 3,3 procent.

I kronor räknat ökade lönerna mer för män.

Genomsnittlig månadslön år 1994–2003 Arbetare och tjänstemän

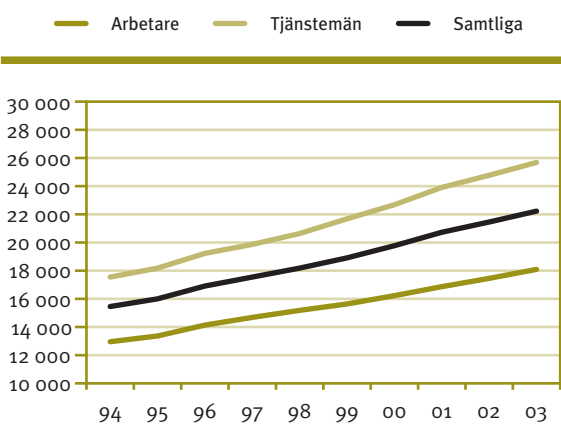

Diagram 3.1

Avståndet mellan lönerna för arbetare och tjänstemän har ökat stadigt under hela perioden.

Löneökning år 2003. Procent

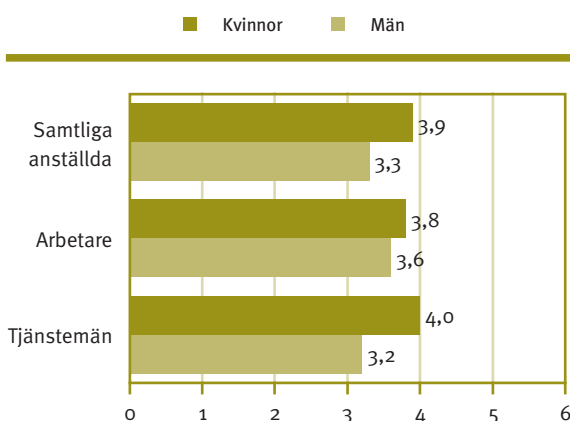

Diagram 7.3

Lönerna ökade mer för kvinnor både bland arbetare och tjänstemän.

Månadslön för kvinnor och män år 2003

	Kvinnor	Män
Arbetare	16 500	19 200
Tjänstemän	22 600	29 100
Samtliga	20 000	24 300

Skillnaden var dock ovanligt liten detta år och bland *arbetare inom offentlig sektor* och *tjänstemän inom privat sektor* så ökade lönerna faktiskt mer för kvinnor även i kronor räknat. Detta är unikt för den tidsperiod som rapporten täcker.

Standardvägning ger en annan bild av löneskillnaderna

Medellönen för kvinnor och män inom en hel sektor kan lätt ge en missvisande bild av löneskillnaden mellan könen på grund av att *antalet kvinnor och män* liksom *lönenivån* inom olika yrken ofta är *mycket olika*. När medellönen för flera yrken beräknas kan detta ge stora löneskillnader mellan könen även om löneskillnaden *inom* varje enskilt yrke är betydligt mindre.

En beräkning av löneskillnaden med så kallad *standardvägning efter yrke* medför att löneskillnaden mellan kvinnor och män minskar och kvinnors lön i procent av männens lön ökar från 84 procent till 92 procent. För arbetare ökar den till hela 95 procent medan den för tjänstemän stannar på 91 procent.

Kvinnoyrke lika med låglöneyrke

Faktum kvarstår dock att män i genomsnitt har betydligt högre lön än kvinnor och en jämförelse av *andel kvinnor* och *lönenivå* inom olika sektorer visar att en *hög andel kvinnor* inom en sektor även innebär en *låg lönenivå*. Likaså medför en *hög andel män* en *hög lönenivå*. Det vill säga att lönerna är klart lägre inom de sektorer och yrken som i huvudsak kvinnor arbetar jämfört med de sektorer och yrken som män arbetar.

Kvinnors lön i procent av mäns lön

	Ej standardvägt	Standardvägt
Arbetare	88	95
Tjänstemän	78	91
Samtliga	84	92

Metod

Rapporten syftar till att *beskriva lönenivå och löneutveckling för olika sektorer på arbetsmarknaden och för olika grupper av anställda*. Som dataunderlag används den så kallade lönestrukturstatistiken som redovisas av Statistiska centralbyrån. Redovisningen sker en gång per år fördelad på fem olika sektorer – privatanställda arbetare, privatanställda tjänstemän, stat, kommun och landsting. Statistiken har redovisats sedan år 1994, vilket även avgränsar rapportens jämförelser över tiden.

Rapporten beskriver främst löneläget år 2003. Det gäller såväl lönenivå som löneutveckling. Dessutom redogörs för löneutvecklingen år 1994–2003, samt för LO-ekonomernas löneprognoz för år 2004–2005.

I syfte att förbättra statistikens jämförbarhet över tiden och mellan de olika sektorerna har statistiken bearbetats på några punkter. Det gäller beräkning av ett *enhetligt lönebegrepp, utökad sektorindelning* samt *strukturensning*.

Lönebegrepp

Lönestrukturstatistiken redovisas med olika lönebegrepp för olika sektorer. Därför har ett lönebegrepp beräknats som är jämförbart för alla sektorer. Lönebegreppet motsvarar *månadslön för heltidsarbete på dagtid*. Tabell 1.1 visar vilka lönekomponenter som ingår för respektive sektor.

De *lönekomponenter som inte ingår* är i huvudsak olika typer av *rörliga lönetillägg* som till exempel för

obekvämt arbetstid, skiftgång och övertid. Inte heller är *arbetstidsförkortning* som är framförhandlad i utbyte mot löneökning medräknad.

Uppräkningsfaktor för timlön

För privatanställda arbetare har genomsnittlig månadslön beräknats genom att multiplicera timlönen med 167,5. Detta motsvarar det genomsnittliga antalet arbetade timmar som en heltidsanställd arbetar per månad med hänsyn till hur helgdagar infaller under en 28-årsperiod. Samma uppräkningsfaktor har använts för samtliga år för att ge bästa möjliga jämförbarhet över tiden.

Redovisningsgrupper

Lönestrukturstatistiken redovisas *inte efter avtalsområden* men väl efter näringsgren och yrke. Utifrån detta har statistiken grupperats för att efterlikna avtalsområdena så mycket som möjligt. Detta har skett genom indelning av de anställda i två, sex och 21 sektorer. Tabell 1.2 visar vilka näringsgrenar och yrken som ingår i respektive sektor. Observera att de privata sektorerna är uppdelade efter näringsgren medan de offentliga är uppdelade efter yrke.

För arbetare redovisas bara 18 sektorer på grund av att antalet arbetare är för litet i fyra sektorer. Detta gäller de tre statliga sektorerna samt sektorn kreditinstitut och försäkringsbolag. I stället för de tre statliga sektorerna redovisas samtliga statligt anställda arbetare.

Rapportens lönebegrepp

Sektor	Lönekomponenter
Privatanställda arbetare	Tid- och prestationslön, helglön och andra förmåner. Timlön
Privatanställda tjänstemän	Tid- och prestationslön, helglön och andra förmåner. Månadslön
Stat	Grundlön inkl fasta lönetillägg
Kommun	Grundlön inkl fasta lönetillägg
Landsting	Grundlön inkl fasta lönetillägg

Tabell 1.1

Rensning av strukturella förändringar

För att rensa bort löneskillnader över tiden som beror på *förändring av antalet anställda* så har dataunderlaget *strukturensats*. Strukturrensningen har skett efter näringsgren, klass och kön för privat sektor och efter yrke och kön för sektorerna stat, kommun och landsting. Läs mer om strukturrensning i bilaga 1.

Indelning av sektorer efter yrke och näringsgren

Två sektorer	Sex sektorer	21 sektorer		
Privat	Tillverkningsindustri	Verkstadsindustri		
		Livsmedels-, dryckes- och tobaksindustri		
		Trävaruindustri, ej möbler		
		Massa- och pappersindustri		
		Förlag; grafisk o a reproindustri		
		Stål- och metallverk		
		Övrig tillverkningsindustri		
		Byggnadsindustri	Byggnadsindustri	
		Privat tjänsteproduktion	Privat tjänsteproduktion	Partihandel
				Detaljhandel
Hotell och restauranger				
Transport- och kommunikationer				
Kreditinstitut och försäkringsbolag				
Fastighetsbolag, uthyrnings- och företagservice				
Offentlig	Stat			Militär och polis
Offentlig	Stat	Civilförvaltning		
		Universitets- och högskolelärare		
		Kommun (primär)	Äldre- och handikappomsorg	
		Kommun (primär)	Skola	
			Barnomsorg	
			Landsting	Vård

Tabell 1.2

Lönenivå år 2003

Månadslönen för arbetare är 18 100 kronor och för tjänstemän 25 700 kronor. Skillnaden är därmed 7 600 kronor.

Den genomsnittliga månadslönen år 2003 var 22 200 kronor för samtliga anställda. Fördelat på arbetare och tjänstemän så var månadslönen för arbetare 18 100 kronor och för tjänstemän 25 700 kronor. *Tjänstemännens löner var därmed hela 42 procent högre än arbetarnas.* I kronor räknat blir skillnaden 7 600 kronor vilket är en ökning med 300 kronor jämfört med föregående år.

Lönerna högre inom privat sektor

Lönerna är högre inom privat sektor än inom offentlig. Skillnaden är cirka 15 procent och det gäl-

ler för såväl arbetare som för tjänstemän. Följaktligen så har tjänstemän inom privat sektor högst månadslön, 27 000 kronor, medan arbetare inom offentlig sektor har lägst månadslön, 16 400 kronor. Skillnaden mellan högst och lägst är därmed 10 600 kronor eller 65 procent.

Sexsektorer

Fördelas arbetare och tjänstemän på sex sektorer – tre privata och tre offentliga – så visar sig lönerna vara klart *högst för tjänstemän inom de tre privata sektorerna*. Det är bara dessa tre som har månadslöner över 26 000 kronor i genomsnitt. Klart högst lön har *tjänstemän inom tillverkningsindustrin*. Månadslönen för dessa är i genomsnitt 29 200 kronor.

Månadslön år 2003

	Arbetare	Tjänstemän	Samtliga
Samtliga	18 100	25 700	22 200
Privat sektor	18 800	27 000	23 100
Offentlig sektor	16 400	23 400	20 600

Tabell 2.1

Sexsektorer

Tillverkningsindustri
Byggnadsindustri
Privat tjänsteproduktion

Stat
Kommun
Landsting

Genomsnittlig månadslön år 2003 Arbetare och tjänstemän

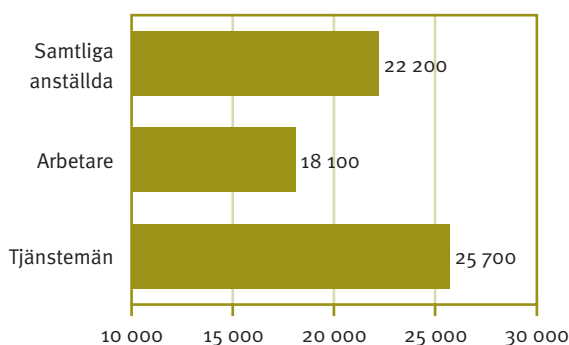

Diagram 2.1

Lönerna är 42 procent högre för tjänstemän än för arbetare. Räknat i kronor är skillnaden 7 600 kronor.

Genomsnittlig månadslön år 2003 Arbetare och tjänstemän efter sektor

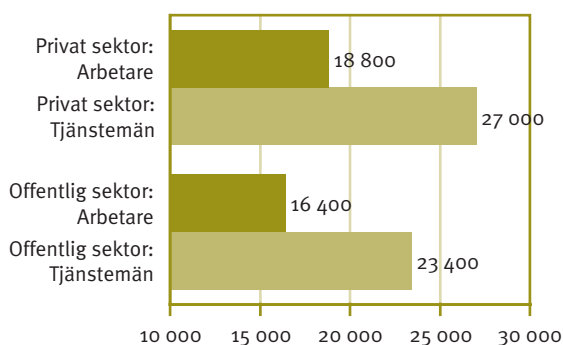

Diagram 2.2

Lönerna är cirka 15 procent högre inom privat sektor både för arbetare och tjänstemän.

Lägst lön har kommunalarbetare

Lägst lön har *arbetare inom sektorn kommun*. Månadslönen för dessa är i genomsnitt 16 100 kronor. Något högre månadslön har arbetarna inom sektorn *landsting*, 16 900 kronor, och *privat tjänsteproduktion*, 17 800 kronor.

Byggnadsarbetare och kommunaltjänstemän avviker

TVå sektorer avviker från övriga sektorer vad gäller lönenivå. Det är *arbetarna inom byggnadsindustrin* och *tjänstemän inom kommun*. Månadslönen för båda dessa är knappt 22 000 kronor. *Arbetare inom byggnadsindustrin* avviker från övriga arbetare genom att ha en *klart högre lönenivå*. Motsatsen gäller för *tjänstemän inom kommun*, vilka har en *klart lägre lönenivå* än övriga tjänstemän.

Genomsnittlig månadslön år 2003 Arbetare och tjänstemän. Sex sektorer

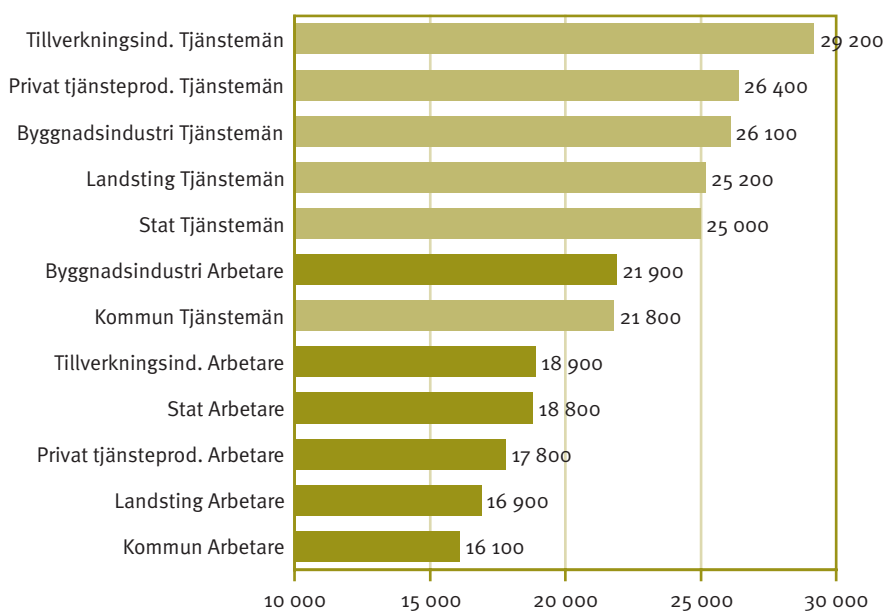

Diagram 2.3

Högst lön har tjänstemän inom tillverkningsindustrin och lägst lön har arbetare inom kommun. Endast arbetare inom byggnadsindustrin är i närheten av tjänstemännens löner.

Löneutvecklingen år 2003 räknat i procent

År 2003 ökade lönerna 3,7 procent för arbetare och 3,8 procent för tjänstemän. I kronor räknat ökade lönerna 640 kronor i månaden för arbetare och 940 kronor för tjänstemän.

Lönerna ökade nästan lika mycket för arbetare och tjänstemän om löneökningen beräknas i procent medan lönerna ökade betydligt mindre för arbetare än för tjänstemän i kronor räknat. Löneutvecklingen beskriven i procent eller kronor ger alltså två helt olika bilder. Därför redogörs här för båda varianterna i var sitt avsnitt.

3,7 procent för arbetare och 3,8 procent för tjänstemän

Löneökningarna år 2003 medförde en *ovanligt liten*

skillnad mellan såväl arbetare och tjänstemän som mellan privat och offentlig sektor – i procent räknat. I genomsnitt ökade lönerna med 3,7 procent för samtliga anställda. För *arbetare ökade lönerna 3,7 procent* och för *tjänstemän 3,8 procent*, det vill säga nästan lika stor löneökning.

Lönerna ökade med 3,7 procent inom både privat och offentlig sektor. Även arbetare och tjänstemän fördelade efter sektor visar på endast marginella skillnader då löneökningarna för dessa låg mellan 3,6 till 3,8 procent.

Reallönerna ökade

Inflationen och konsumentpriserna ökade med knappt *två procent* år 2003. Det innebär att lönerna ökade betydligt mer än inflationen och reallönerna ökade för både arbetare och tjänstemän.

Sex sektorer – räknat i procent

Fördelat på sex sektorer så ökade lönerna såväl mest som minst för arbetare.

Landstingsarbetarna i topp

Mest ökade lönerna för *arbetarna inom sektorn landsting*. Deras löner ökade med 4,3 procent år 2003, vilket var den största ökningen för både arbetare och tjänstemän inom alla sex sektorer. Detta innebär för andra året i rad att *lönerna ökade mest*

Löneökning år 2003. Procent

	Arbetare	Tjänstemän	Samtliga
Samtliga	3,7	3,8	3,7
Privat sektor	3,6	3,8	3,7
Offentlig sektor	3,8	3,7	3,7

Tabell 3.1

Löneökning år 2003. Procent

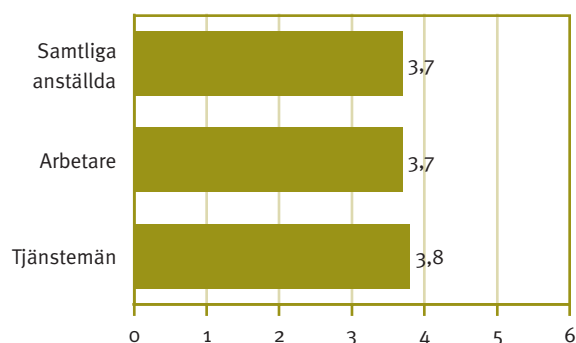

Diagram 3.1

Lönerna har ökat med nästan lika många procent för både arbetare och tjänstemän.

Löneökning år 2003. Procent

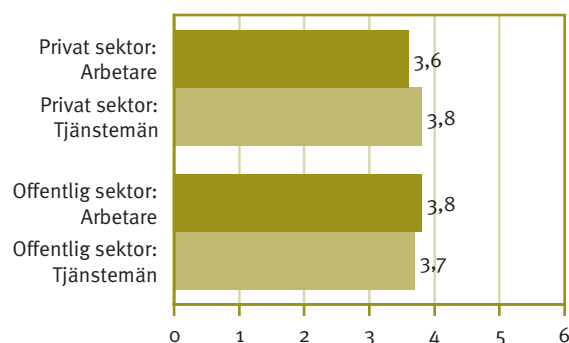

Diagram 3.2

Även skillnaderna i löneökning mellan privat och offentlig sektor är små.

inom en sektor med låglönetagare. År 2002 var det arbetarna inom kommunal sektor som hamnade i topp.

Även lönerna för *arbetare inom privat tjänsteproduktion* ökade mer än fyra procent liksom för *tjänstemän inom landsting och tillverkningsindustrin*.

Industriarbetarlöner ökade minst

Minst ökade lönerna för arbetare inom *tillverknings- och byggnadsindustrin*. För dessa ökade lönerna endast med 2,9 respektive 3,0 procent. Det bör dock noteras att de flesta löneavtalen för arbetare inom tillverknings- och byggnadsindustrin innehåller arbetstidsförkortning i utbyte mot en lägre löneökning.

Även för byggnadsindustrin så kan den här uppmätta löneökningen misstänkas vara något underskattad på grund av att undersökningens *mätperiod ligger i kvartal tre*. Misstankarna grundar sig på en jämförelse med Byggnadsarbetareförbundets lönestatistik. Den visar att lönerna ökat 3,1 procent kvartal tre jämfört med motsvarande kvartal år 2002. För kvartal ett, två och fyra ökade dock lönerna med cirka 3,6 procent, det vill säga cirka 0,5 procentenheter högre än kvartal tre.

Även löneökningstalen för statlig sektor är här troligen något för låga på grund av att många löneavtal ej var klara före statistikens mätperiod som ligger i september och oktober månad.

Löneökning år 2003. Procent Arbetare och tjänstemän. Sex sektorer

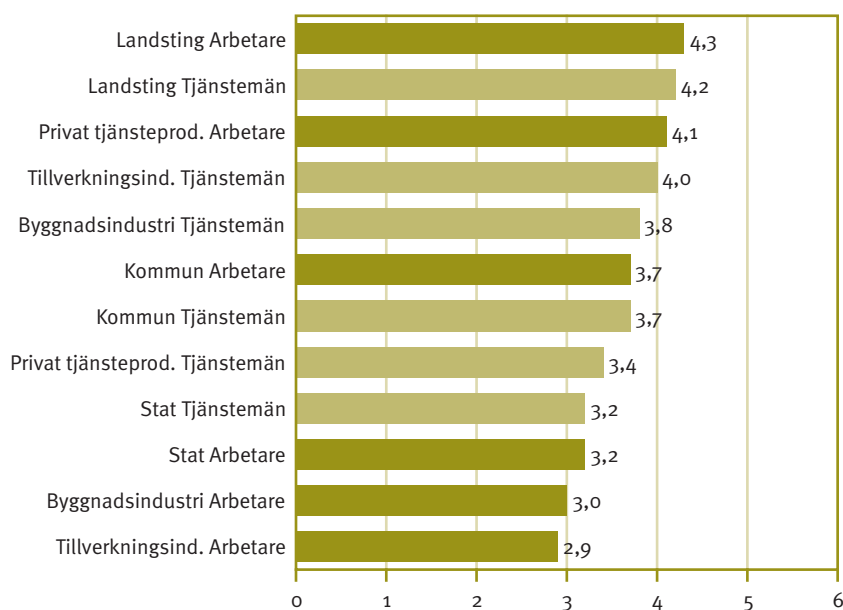

Diagram 3.3

Lönerna har ökat mest för arbetare och tjänstemän inom landstingssektorn. Minst har lönerna ökat för arbetare inom tillverkningsindustrin.

Löneutvecklingen år 2003 räknat i kronor

I kronor räknat så ökade lönerna betydligt mindre för arbetare än för tjänstemän. Lönegapet ökade därmed ytterligare.

Löneutvecklingen beräknad i kronor ger en helt annan bild av utvecklingen än om den beskrivs i procent. Det visar sig att kronorna fördelats mycket ojämnt mellan arbetare och tjänstemän medan procenten delades lika.

Stor skillnad mellan arbetare och tjänstemän – i kronor räknat

Månadslönen för arbetare ökade i genomsnitt med 640 kronor i månaden och för tjänstemän med 940 kronor. Lönerna för arbetare ökade alltså med 300

kronor *mindre* än för tjänstemän. Lönegapet mellan arbetare och tjänstemän ökade därmed även detta år.

Högre löneökning inom privat sektor

Inom *privat sektor* ökade månadslönen med 830 kronor och inom *offentlig sektor* med 740 kronor, det vill säga 110 kronor mer till anställda inom privata sektorn. Det mesta av detta tillföll dock de privatanställda tjänstemännen vars löner ökade med 990 kronor. Minst ökade lönerna för arbetare inom offentlig sektor, 600 kronor.

Sex sektorer – räknat i kronor

Fördelat på sex sektorer så visar det sig att tjänstemännen inom samtliga sex sektorer fått klart större löneökning än arbetarna. Det vill säga en helt annan bild av löneutvecklingen än när den beräknas i procent.

Enbart tjänstemän i topp

För tjänstemännen ökade månadslönen med mellan 110 och 780 kronor. Mest ökade den inom tillverkningsindustrin och minst inom statlig sektor.

Löneökning år 2003. Kronor

	Arbetare	Tjänstemän	Samtliga
Samtliga	640	940	800
Privat sektor	660	990	830
Offentlig sektor	600	830	740

Tabell 4.1

Löneökning år 2003. Kronor Arbetare och tjänstemän

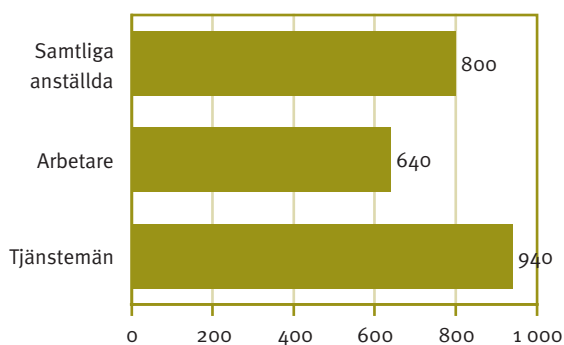

Diagram 4.1

I kronor räknat har lönerna ökat betydligt mer för tjänstemän än för arbetare.

Löneökning år 2003. Kronor Arbetare och tjänstemän efter sektor

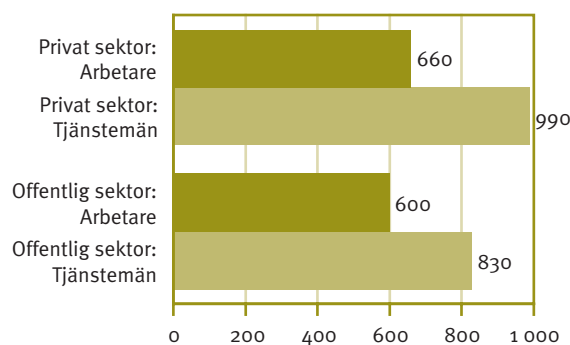

Diagram 4.2

Mest ökade lönerna för tjänstemän i privat sektor och minst för arbetare i offentlig sektor.

Enbart arbetare i botten

För arbetare ökade månadslönen med mellan 700 och 530 kronor. Mest ökade den för arbetarna inom landsting och privat tjänsteproduktion. Minst ökade lönen för arbetarna inom tillverkningsindustrin. Notera dock den arbetstidsförkortning som nämnts ovan.

Löneökning år 2003. Kronor Arbetare och tjänstemän. Sex sektorer

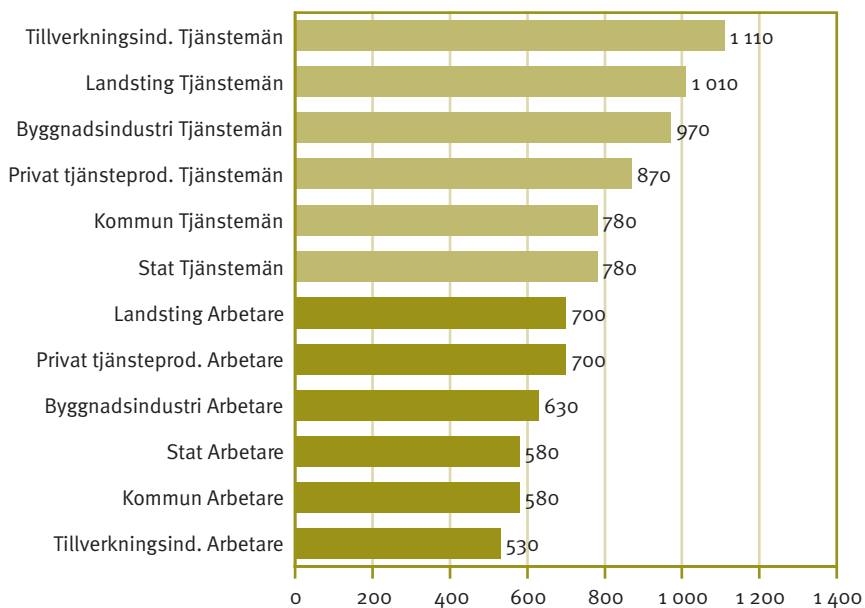

Diagram 4.3

I kronor räknat så har tjänstemännen fått klart mer i löneökning än arbetarna inom samtliga sektorer.

21 sektorer – Lönenivå och löneutveckling

En fördelning av löntagarna på 21 sektorer visar tydligt tjänstemännens lönemässiga försprång framför arbetarna. Inte inom någon sektor lyckas arbetare nå upp till de 22 200 kronor som är medellönen för samtliga anställda. Tjänstemännen däremot har inom de flesta sektorer betydligt högre löner.

Byggnadsarbetarna högst av arbetarna – kommunalarbetare lägst

Sektorena med arbetare kan utifrån lönenivå delas in i tre löneintervall: 20 000 plus, 18 000–19 500 och 17 100 eller mindre.

I intervallet *20 000 plus* finns enbart byggnadsarbetare. Deras genomsnittliga månadslön på 21 900 gör dem till de enda arbetare som är i närheten av tjänstemännens lönenivåer.

I intervallet *18 000–19 500* finns arbetarna i de sektorer som hör till *tillverkningsindustrin, några privata tjänstesektorer* (partihandel, transport och företagstjänster) samt *statlig sektor*.

I intervallet *17 100 eller mindre* finns låglöntagarna, det vill säga arbetare inom de *kommunala sektorena* (vård, omsorg och skola) samt inom sektorerna *detaljhandel* och *hotell och restaurang*.

700 000 arbetare i sektorerna med klart lägst lön

Hela 700 000 arbetare finns i låglöneintervallet 17 100 eller mindre. Något fler, cirka 790 000, finns i intervallet 18 000–19 500. Klart minst i antal, cirka 130 000, är arbetarna i intervallet 20 000 plus.

Banktjänstemän i topp

Även tjänstemännen kan delas in i tre intervall: 28 000 plus, 22 000–26 500 och *tjänstemän inom kommunal barnomsorg*.

I intervallet *28 000 plus* seglar tjänstemän inom *kreditinstitut och försäkringsbolag* högre än alla andra. Detta då deras månadslön på 32 200 kronor är klart högst. Övriga tjänstemän i 28 000 plus ligger mellan 28 000–30 100 kronor. Här finns främst tjänstemän inom en rad industrisektorer med verkstadsindustrin i spetsen men även inom partihandel, universitets- och högskolelärare samt företagstjänster (datakonsulter och likn.).

I intervallet 22 100–26 500 återfinns flertalet

tjänstemän inom privat tjänsteproduktion och offentlig sektor.

I intervallet *tjänstemän inom kommunal barnomsorg* finns just enbart tjänstemän inom kommunal barnomsorg. Att dessa placerats i ett eget intervall beror på att deras månadslön på 18 900 kronor är så pass mycket lägre än för övriga tjänstemän. Den är till och med lägre än för arbetare inom sex sektorer.

Löneutvecklingen ovanligt jämn – i procent räknat

Löneökningarna är relativt jämnt fördelade i procent räknat. Sektorena kan dock även här delas in i tre intervall: 3,8 plus, 3,7 eller mindre och extra osäkra.

I *3,8 plus* finns arbetare inom sex sektorer och tjänstemän inom 13 sektorer. Det gäller främst privata tjänstesektorer, kommun och landsting samt tjänstemän inom några industrisektorer.

I *3,7 eller mindre* finns framför allt arbetare inom industrisektorerna. Men som tidigare nämnts så har dessa avtalat om kortare arbetstid i utbyte mot lägre löneökning.

I intervallet *extra osäkra* finns de sektorer för vilka den här skattade löneutvecklingen är extra osäker ur statistisk synvinkel. Dessa sektorer är markerade med ** i diagram 5.2. I bilaga 1 redogörs mer utförligt för statistisk osäkerhet.

Statistisk osäkerhet gäller dock för alla sektorer och skattningar. Särskilt när så pass små förändringstal som löneutveckling under endast ett års tid beräknas för arbetare och tjänstemän fördelade på hela 21 sektorer.

Med anledning av den statistiska osäkerheten så redovisas här endast löneutvecklingen i procent och inte i kronor.

Osäker statistik

Kom ihåg att de löner och löneökningstal som redovisas i rapporten alla är behäftade med statistisk osäkerhet. Det gäller främst löneökningstal för ett enskilt år. Osäkerheten för löneökningstal mellan år 2003 och 2002 är beräknad till cirka ± 1 procentenhet. För lönenivån år 2003 är osäkerheten cirka ± 100 kronor. I bilaga 1 redogörs mer utförligt för statistisk osäkerhet.

Genomsnittlig månadslön år 2003 Arbetare och tjänstemän efter 21 sektorer

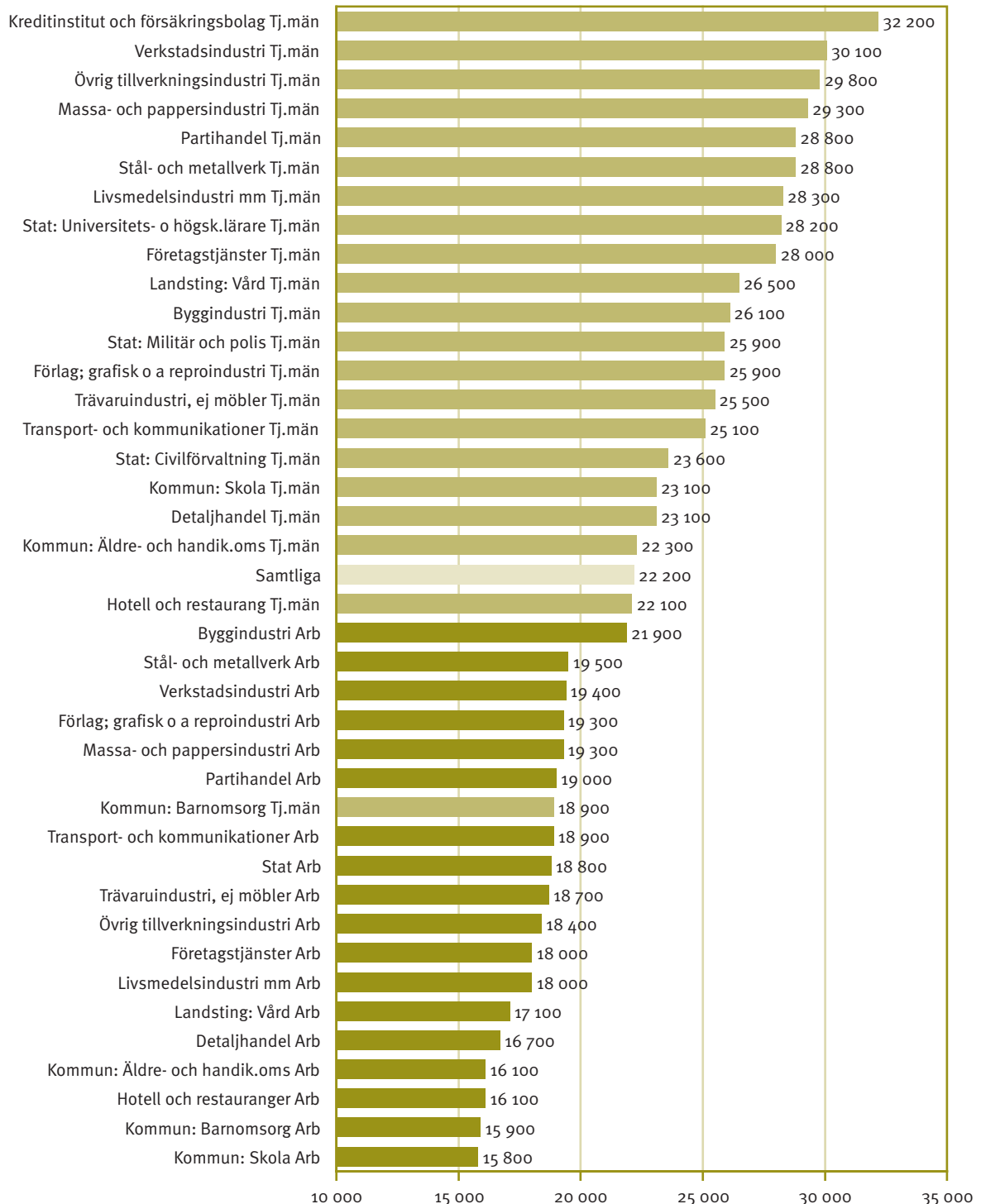

Diagram 5.1

Tjänstemän inom alla sektorer har månadslöner över 22 000 kronor, oftast betydligt mer, medan inga arbetare har över 19 500 kronor, oftast betydligt mindre. Enda undantagen från detta mönster är byggnadsarbetare och tjänstemän inom kommunal barnomsorg.

Löneökning år 2003. Procent Arbetare och tjänstemän efter 21 sektorer

Diagram 5.2

Inom flera sektorer har lönerna ökat med över 4 procent för såväl arbetare som tjänstemän. Något överraskande så har lönerna ökat mest för arbetare inom sjukvården, 4,6 procent.

Löneutveckling år 1994–2003

Lönerna har ökat betydligt mindre för arbetare än för tjänstemän och lönegapet har ökat hela perioden.

Mellan åren 1994–2003 har den genomsnittliga månadslönen ökat med 44 procent, från 15 500 kronor till 22 200 kronor. Lönerna har dock ökat betydligt mindre för arbetare än för tjänstemän.

40 och 47 procent

För samtliga arbetare har lönerna ökat med i genomsnitt 40 procent men för tjänstemän har lönerna ökat med 47 procent.

Tjänstemännens löner har alltså ökat med sju procentenheter mer.

Offentliga arbetare halkar efter

Lönerna har även ökat mer inom privat sektor än inom offentlig. Arbetarna inom offentlig sektor har därmed halkat efter övriga löntagare rejält. För arbetare inom offentlig sektor ökade lönerna med 36 procent. Det är klart mindre än för *arbetarna inom privat sektor* och ännu mindre än för *tjänstemän i privat sektor* vars löner ökade med hela 48 procent.

Total löneökning år 1994–2003. Procent

	Arbetare	Tjänstemän	Samtliga
Samtliga	40	47	44
Privat sektor	41	48	45
Offentligt sektor	36	44	41

Tabell 6.1

Genomsnittlig månadslön år 1994–2003 Arbetare och tjänstemän

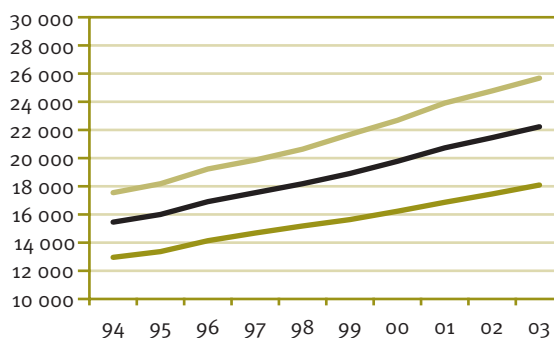

Diagram 6.1

Avståndet mellan lönerna för arbetare och tjänstemän har ökat stadigt under hela perioden.

Löneökning år 1994–2003. Procent Arbetare och tjänstemän

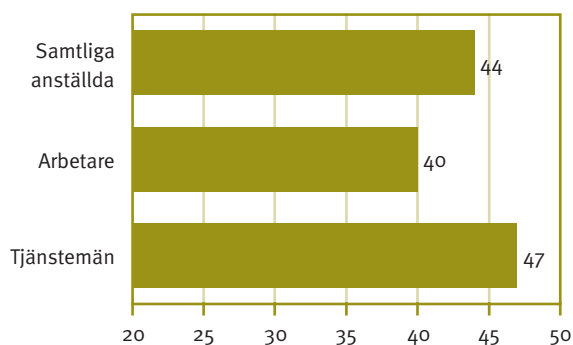

Diagram 6.2

Lönerna har ökat med 40 procent för arbetare och 47 procent för tjänstemän.

Löneökning år 1994–2003. Procent Arbetare och tjänstemän efter sektor

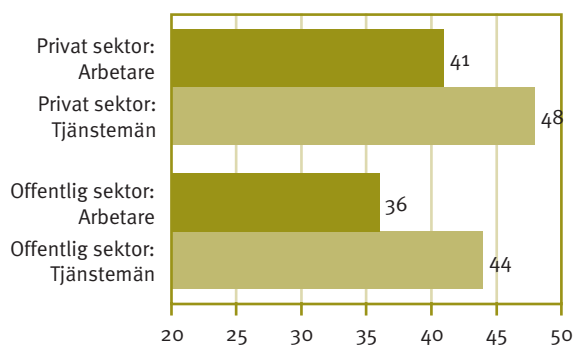

Diagram 6.3

Lönerna har ökat betydligt mer inom privat sektor än inom offentlig för både arbetare och tjänstemän.

Löneökning år 1994–2003. Kronor Arbetare och tjänstemän

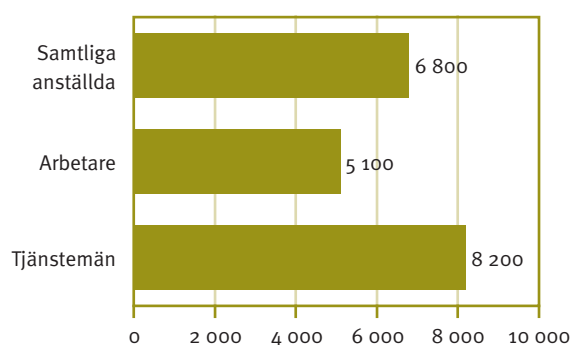

Diagram 6.4

Lönerna ökade med 3 100 kronor mer för tjänstemän än för arbetare.

Löneökning år 1994–2003. Kronor Arbetare och tjänstemän efter sektor

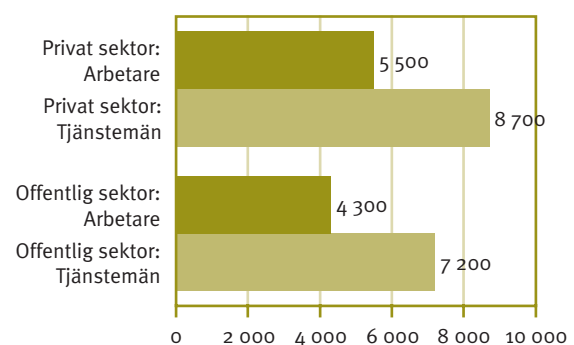

Diagram 6.5

Privata tjänstemäns löner ökade dubbelt så mycket som för arbetare i offentlig sektor.

Över 3 000 kronor mindre till arbetarna

I kronor räknat framstår löneutvecklingen de senaste åren som mycket ojämn. För arbetare har månadslönen ökat med 5 100 kronor och för tjänstemän 8 200 kronor. Lönerna har alltså ökat med 3 100 kronor mer för tjänstemän än för arbetare.

Fördelas de anställda även efter sektor så blir skillnaden ännu större. *Arbetare inom offentlig sektor* har haft klart svagast löneutveckling, endast 4 300 kronor mer i månadslön, medan lönerna för *tjänstemän inom privat sektor* ökat med hela 8 300 kronor, det vill säga mer än dubbelt så mycket.

Tjänstemännen drog ifrån år 1999–2001

Löneökningen i kronor för respektive år visar att arbetarna alltid fått mindre löneökning än tjänstemännen. Störst skillnad var det åren 1998–2001 då lönerna för tjänstemän ökade med cirka 500 kronor mer per år inom både privat och offentlig sektor (se diagram 6.6 och 6.7). År 2002–2003 har skillnaden minskat ner till cirka 300 kronor per år.

Löneökning årsvis år 1995–2003. Kronor Privat sektor

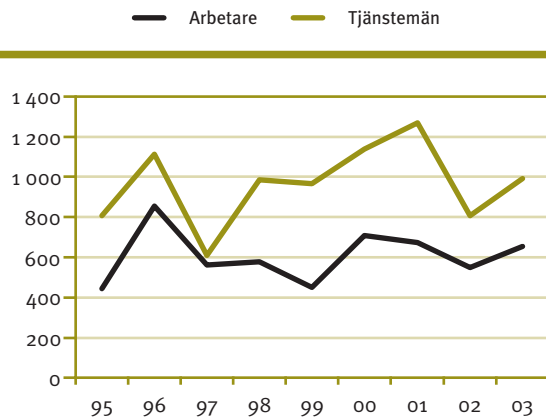

Diagram 6.6

Åren 1998–2001 var skillnaden som störst mellan arbetare och tjänstemän inom privat sektor.

Löneökning årsvis år 1995–2003. Kronor Offentlig sektor

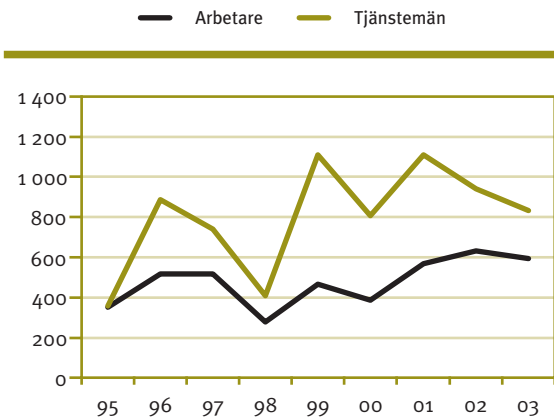

Diagram 6.7

Arbetarna inom offentlig sektor hade en svag löneutveckling i slutet av 90-talet.

Lönegapet mellan arbetare och tjänstemän år 1994–2003. Kronor. Arbetare och tjänstemän

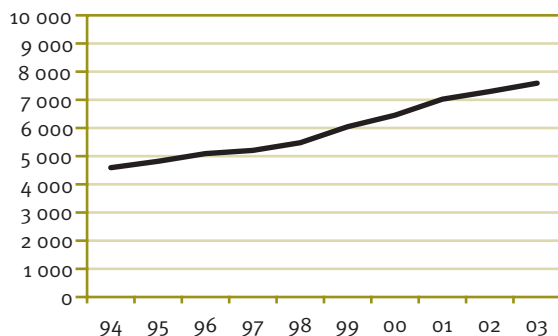

Diagram 6.8

Lönegapet har ökat mellan arbetare och tjänstemän från 4 600 kronor till 7 600 kronor på nio år.

Arbetares lön i procent av tjänstemännens lön år 1994–2003

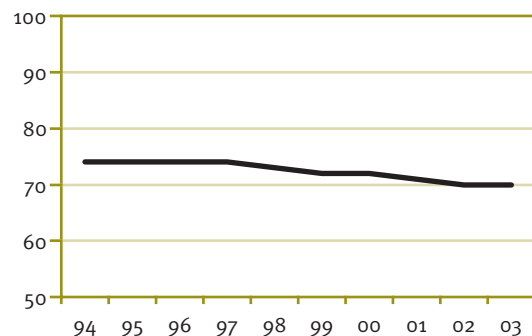

Diagram 6.9

Arbetares lön i procent av tjänstemännens lön har sjunkit från 74 procent till 70 procent.

Lönegapet är nu 7 600 kronor

Arbetarna har alltså stadigt halkat efter tjänstemännen i löneutvecklingen de senaste nio åren och det så kallade lönegapet mellan arbetare och tjänstemän har ökat. Under perioden 1994 till 2003 vidgades lönegapet från 4 600 kronor till hela 7 600 kronor år 2003, en ökning med 3 000 kronor på bara nio år. Inom privat sektor är lönegapet 8 200 kronor och inom offentlig sektor 7 000 kronor.

Arbetares lön 70 procent av tjänstemännens

Löneskillnaden mellan arbetare och tjänstemän kan även beskrivas som arbetares lönenivå i procent av tjänstemännens lönenivå. År 2003 motsvarade arbetarnas lön 70 procent av tjänstemännens lön. Det är en minskning med fyra procentenheter jämfört med år 1994 då den var 74 procent (se diagram 6.9)

Samma sak kan även uttryckas med att tjänste-

männens löner är 42 procent högre än arbetarnas. År 1994 var skillnaden 35 procent.

Sex och 21 sektorer

Fördelat på flera sektorer blir tjänstemännens dominans i de senaste årens lönekamp än tydligare. Några få undantag finns dock.

Sex sektorer – industritjänstemän i topp

Fördelat på sex sektorer så ökade lönerna mest för tjänstemän inom *tillverkningsindustri, landsting, privat tjänsteproduktion och stat*. Alla dessa nådde över 45 procent i löneökning.

För arbetarna ökade lönerna inom de flesta sektorer med cirka 40 procent. *Arbetarna inom kommun tillsammans med tjänstemän inom byggindustrin* har halkat efter med löneökningar på endast 35 procent.

21 sektorer – banktjänstemän överlägsna

Fördelat på 21 sektorer så framgår att lönerna ökat klart mest för tjänstemän inom tjänstesektorn *kreditinstitut och försäkringsbolag*. För dessa har lönerna rusat upp med 70 procent. Rusningen skedde till större delen åren 1998–2001 då denna sektor hade sina guldår. Efter kreditinstituten följer en rad sektorer, såväl privata som offentliga, inom vilka lönerna ökat med runt 50 procent för tjänstemän.

För arbetare så har lönerna ökat med runt 40 procent i de flesta sektorer. Mest har lönerna ökat inom *parti- och detaljhandeln*, 46 respektive 42 procent, och inom *verkstadsindustrin*, 42 procent.

Minst har lönerna ökat för arbetare inom *de tre kommunala sektorerna vård, skola och omsorg*. För dessa har lönerna endast ökat med cirka 34 procent.

Löneökning år 1994–2003. Procent Arbetare och tjänstemän. Sex sektorer

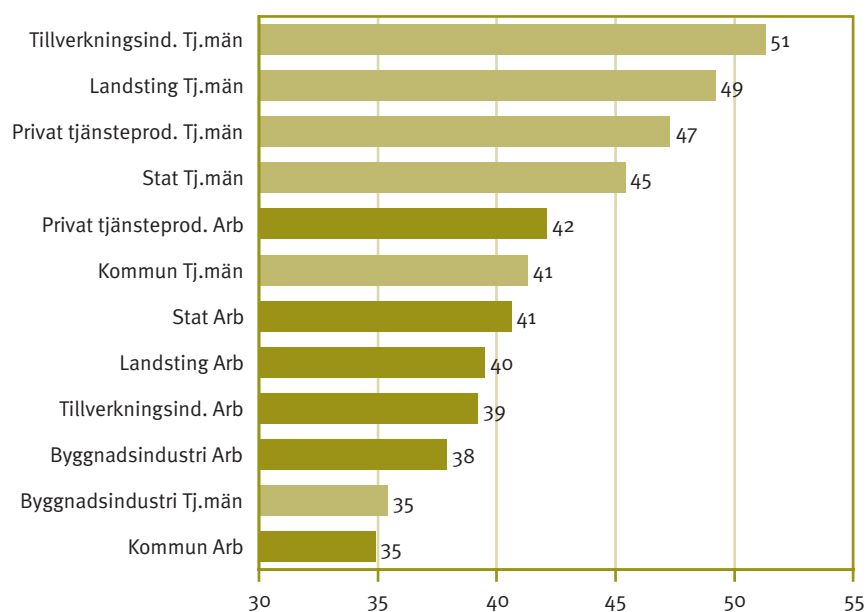

Diagram 6.10

Lönerna har ökat mest för tjänstemän inom tillverkningsindustri och landsting medan arbetare inom kommun halkat efter i löneutvecklingen.

Löneökning år 1994–2003. Procent Arbetare och tjänstemän. 21 sektorer

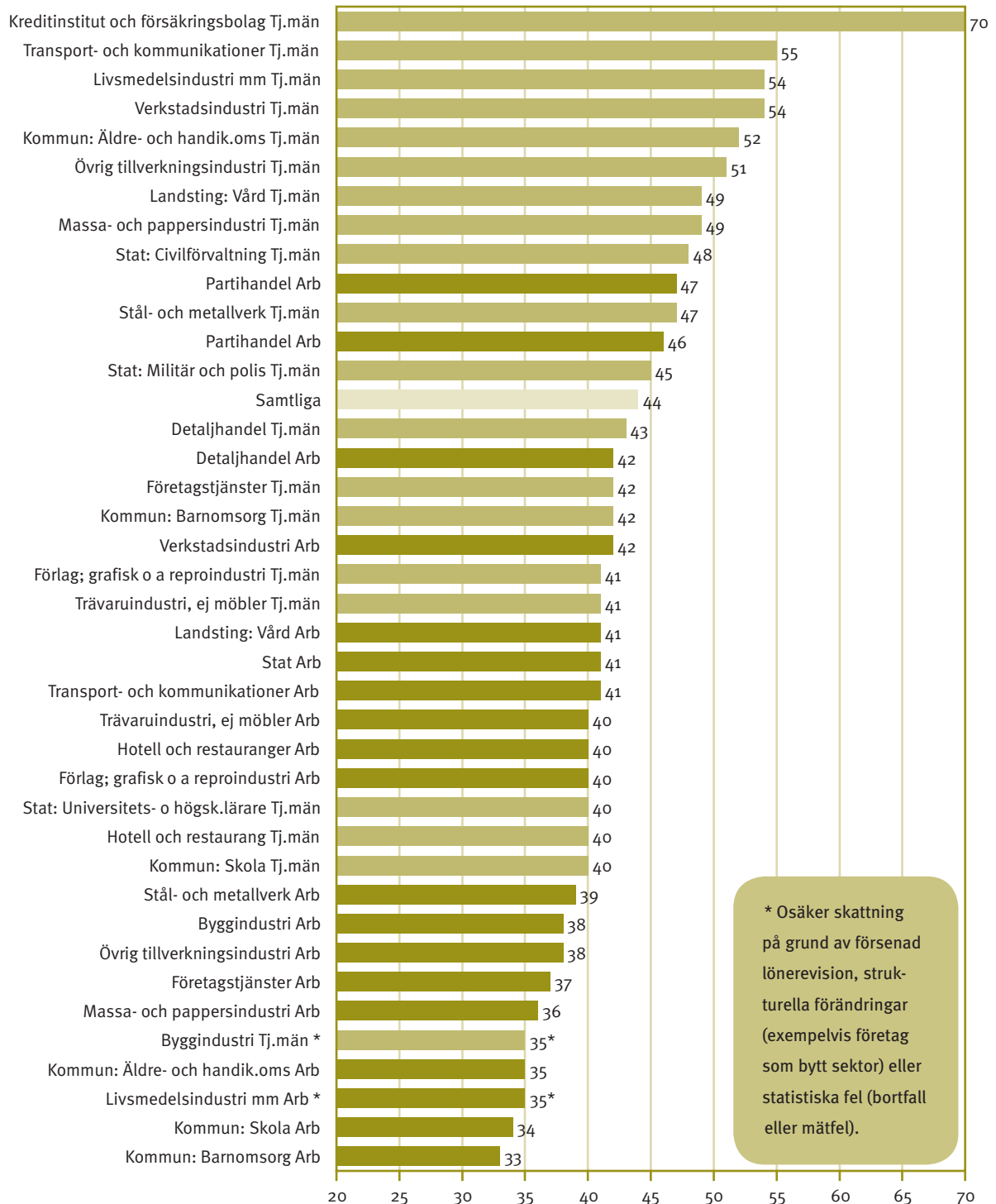

Diagram 6.11

Endast tjänstemän har nått 50 procentiga löneflyft. Högst bland arbetarna har de inom parti- och detaljhandel nått medan arbetare inom de tre kommunala sektorerna ligger i botten.

Kvinnor och män

Lönerna för kvinnor är klart lägre än för män. Kvinnors löner har dock ökat mer och lönegapet mellan kvinnor och män har minskat för första gången på länge.

Den genomsnittliga månadslönen för samtliga kvinnor var 20 000 kronor och för män 24 300 kronor år 2003. Män har därmed i genomsnitt 4 300 kronor högre lön än kvinnor. Räknat i procent så motsvarar lönen för kvinnor 84 procent av lönen för män. Löneskillnaden mellan kvinnor och män har därmed varit nästan *oförändrad ända sedan 70-talet*. Skillnaden har dock minskat något det senaste året.

Störst skillnad bland privata tjänstemän

Fördelat på arbetare och tjänstemän är löneskillnaden mellan kvinnor och män större bland tjänstemän än bland arbetare. Likaså är skillnaden större inom privat sektor än inom offentlig. *Störst* är därmed skillnaden bland *tjänstemän inom privat sektor*. Bland dessa har män i genomsnitt hela 7 000 kronor högre månadslön än kvinnor. *Minst* skiljer det bland arbetare inom *offentlig sektor*. Där har män 900 kronor högre lön.

Månadslön för kvinnor och män år 2003

	Arbetare		Tjänstemän		Samtliga	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Samtliga	16 500	19 200	22 600	29 100	20 000	24 300
Privat sektor	16 800	19 500	23 000	30 000	20 600	24 400
Offentlig sektor	16 200	17 100	22 100	26 400	19 500	23 800

Tabell 7.1

Genomsnittlig månadslön år 2003. Kvinnor och män

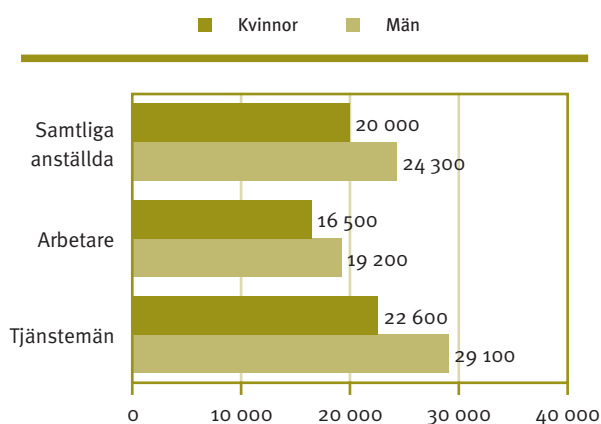

Diagram 7.1

Kvinnors löner är klart lägre än mäns. Det gäller både bland arbetare och tjänstemän.

Genomsnittlig månadslön år 2003. Kvinnor och män efter sektor

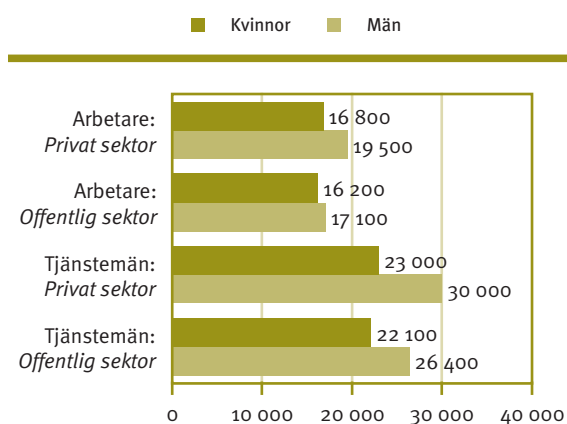

Diagram 7.2

Löneskillnaden är störst bland tjänstemän i privat sektor och minst bland arbetare i offentlig sektor.

Kvinnor och män – löneökning i procent

Lönerna ökade mer för kvinnor

För samtliga kvinnor ökade lönerna med 3,9 procent och för män 3,3 procent. Lönerna ökade alltså betydligt mer för kvinnor än för män och det gällde för både arbetare och tjänstemän inom privat och offentlig sektor.

Bland *arbetare* var skillnaden störst inom *offentlig sektor*. Där ökade lönerna för kvinnor med 3,9 procent och för män med 3,3 procent. Inom *privat sektor* ökade lönerna med 3,6 procent för båda könen.

Störst skillnad mellan könen var det bland *tjänstemän inom privat sektor*. För kvinnor ökade lönerna med 4,2 procent medan lönerna för män ökade med 3,1 procent. Det vill säga drygt en procentenhet mindre än för kvinnor.

Orsaken till att kvinnors löner ökat mer förklaras till stor del av att lönerna ökat mer för låglöneyrken inom bland annat vård, omsorg och handel. Detta har i huvudsak gynnat kvinnor, vilka dominerar stort i antal inom dessa sektorer.

Löneökning för kvinnor och män år 2003. Procent

	Arbetare		Tjänstemän		Samtliga	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Samtliga	3,8	3,6	4,0	3,2	3,9	3,3
Privat sektor	3,6	3,6	4,2	3,1	4,0	3,3
Offentlig sektor	3,9	3,3	3,8	3,5	3,8	3,5

Tabell 7.2

Löneökning år 2003. Procent Kvinnor och män

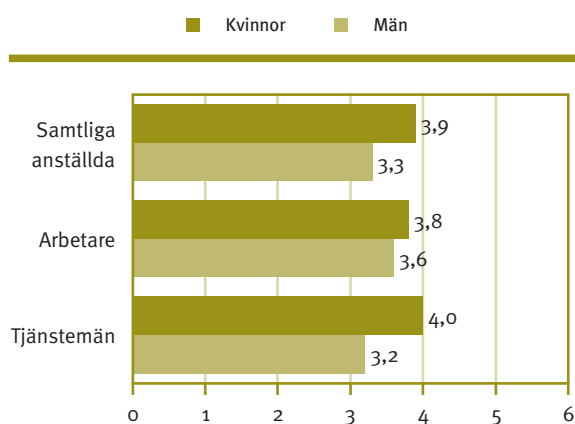

Diagram 7.3

Lönerna ökade mer för kvinnor både bland arbetare och tjänstemän.

Löneökning år 2003. Procent Kvinnor och män efter sektor

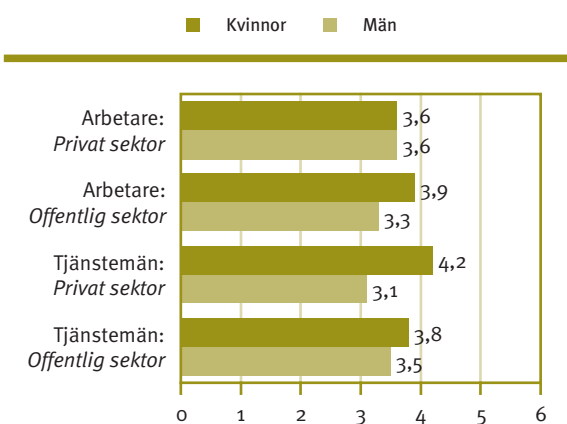

Diagram 7.4

Lönerna ökade mer för kvinnor inom både privat och offentlig sektor.

Kvinnor och män – löneökning i kronor

Ovanligt liten skillnad

I kronor räknat så ökade lönerna något mer för män än för kvinnor. Skillnaden var dock ovanligt liten och fördelat efter sektor så ökade lönerna faktiskt mer för kvinnor bland *arbetare inom offentlig sektor* och bland *tjänstemän inom privat sektor*. Lönegapet inom dessa två sektorer samt inom privat sektor som helhet minskade alltså. Detta har inte skett tidigare under den tioårsperiod som denna löne-rapport omfattar.

Bland *arbetare inom privat sektor* och *tjänstemän inom offentlig sektor* ökade dock lönegapet i vanlig ordning. Ökningen var dock ovanligt liten. Även mellan *samtliga kvinnor och män* ökade lönegapet,

men endast med 30 kronor vilket är den minsta ökningen de senaste 10 åren.

Orsaken till att lönerna ökat mer för kvinnor bland *arbetare inom offentlig sektor* och bland *tjänstemän inom privat sektor* har olika orsak. Bland *arbetare inom offentlig sektor* är orsaken att lönerna ökat mer inom kommun och landsting än inom övriga sektorer och detta har främst gynnat kvinnor eftersom de dominerar stort i antal inom kommun och landsting.

Orsaken till att lönerna ökat mer för kvinnor bland *tjänstemän inom privat sektor* är troligen strukturellt betingat i den meningen att antalet kvinnor ökar inom traditionellt manliga tjänstemannayrken. Detta är ofta också yrken med hög lönenivå, till exempel civilingenjör, läkare, direktör eller chef.

Löneökning för kvinnor och män år 2003. Procent

	Arbetare		Tjänstemän		Samtliga	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Samtliga	600	670	870	900	760	790
Privat sektor	590	680	930	900	800	790
Offentlig sektor	610	550	810	900	720	800

Tabell 7.3

Löneökning år 2003. Kronor Kvinnor och män

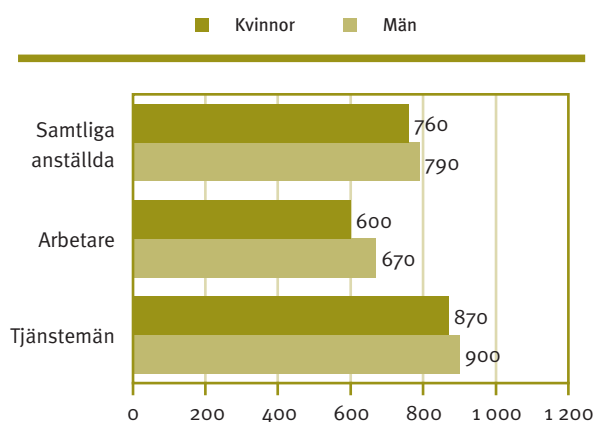

Diagram 7.5

I kronor räknat så ökade lönerna mer för män både bland arbetare och tjänstemän.

Löneökning år 2003. Kronor Kvinnor och män efter sektor

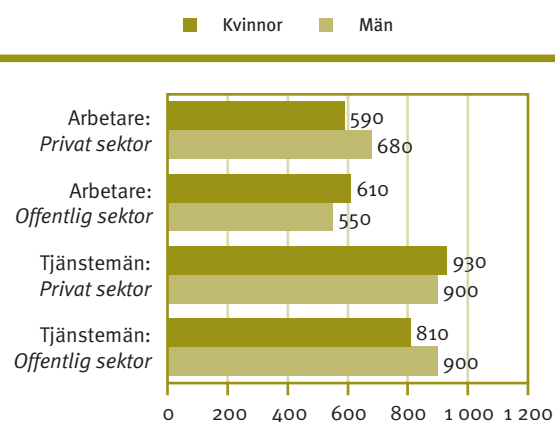

Diagram 7.6

Lönerna ökade dock mer för kvinnor bland arbetare inom offentlig sektor och för tjänstemän inom privat sektor.

Standardvägning – löneskillnaden liten inom enskilda yrken

Olika antal kan ge missvisande löneskillnader

Medellönen för kvinnor och män inom en hel sektor eller näringsgren kan lätt ge en missvisande bild av löneskillnaden mellan könen. Orsaken är ofta att *antalet kvinnor och män* liksom *lönenivån inom olika yrken* ofta är *mycket olika*. När så medellönen för flera yrken beräknas kan detta ge stora löneskillnader mellan könen även om löneskillnaden inom varje enskilt yrke är betydligt mindre.

Standardvägning rättar till detta

En vanligt förekommande metod för att ge en mer tydlig bild av löneskillnader mellan kvinnor och män är att använda så kallad *standardvägning*. Standardvägning efter yrke innebär i korthet att *antalet kvinnor och antalet män antas vara lika många inom varje yrke*. Detta gör att olika antal kvinnor och män inte snedvrider jämförelsen av kvinnors och mäns lön (se bilaga 1 för exempel på standardvägning).

Kvinnors lön i procent av mäns lön. År 2002. Med och utan standardvägning

	Arbetare		Tjänstemän		Samtliga	
	Ej stand. vägt	Stand. vägt	Ej stand. vägt	Stand. vägt	Ej stand. vägt	Stand. vägt
Samtliga	88	95	78	91	84	92
Privat sektor	87	92	77	88	86	90
Offentlig sektor	95	102	84	96	82	97
Stat	89	97	84	90	86	90
Kommun	97	102	93	100	90	101
Landsting	101	101	68	95	73	96

Tabell 7.4

Kvinnors lön i procent av mäns lön år 2003. Standardvägt

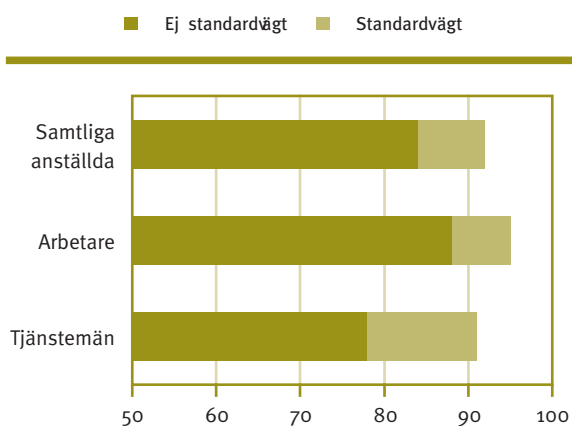

Diagram 7.7

Kvinnors lön i procent av mäns lön ökar med standardvägning efter yrke.

Kvinnors lön i procent av mäns lön efter sektor år 2003. Standardvägt

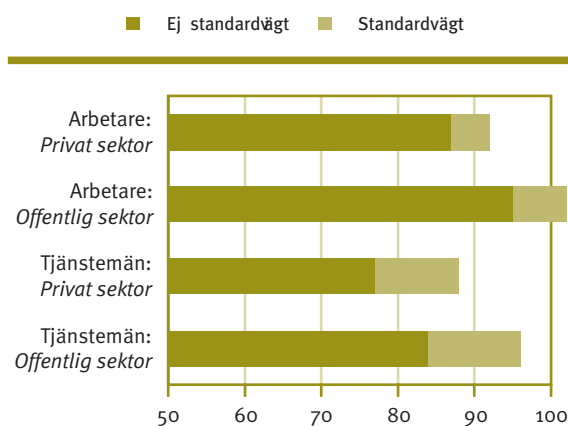

Diagram 7.8

Löneskillnaden försvinner nästan helt inom offentlig sektor och minskar betydligt inom privat sektor.

Mindre löneskillnad

Standardvägning efter yrke gör att löneskillnaden mellan kvinnor och män minskar och kvinnors lön i procent av mäns lön *ökar från 84 procent till 92 procent*. Skillnaden är dock stor mellan privat och offentlig sektor.

Inom offentlig sektor ökar kvinnors lön från 82 till 97 procent av männens lön medan den inom privat sektor endast ökar från 86 till 90 procent. Löneskillnaden försvinner alltså nästan helt inom offentlig sektor medan effekten av standardvägning är mindre inom privat sektor. Här bör dock noteras att det är olika kvalitét på lönestatistiken för de olika sektorerna vad gäller *redovisning efter enskilda yrken*. Detaljeringsgraden är betydligt högre för kommun och landsting än för privat och statlig sektor, vilket påverkar möjligheten till en effektiv standardvägning i privat och statlig sektor

Notera att...

Förutom standardvägning efter yrke så kan man standardväga efter ytterligare faktorer, till exempel ålder, utbildning eller yrkeserfarenhet, om det bara finns uppgifter för dessa variabler.

Kvinnoyrken leder till löneskillnad

Standardvägning visar att löneskillnaderna mellan kvinnor och män inom enskilda yrken oftast är små. Ändå kvarstår det faktum att den genomsnittliga lönen för *samtliga kvinnor* endast är 84 procent av männens genomsnittliga lön. Hur kan detta gå ihop?

Förklaringen är att *kvinnor och män i huvudsak arbetar inom olika yrken* och att *lönerna varierar mellan olika yrken*. En jämförelse av *andel kvinnor och lönenivå* inom olika yrken visar dessutom att *lönerna nästan alltid är lägre inom de yrken som domineras av kvinnor*.

Sammanfattning av tabell 7.5

Kvinn- och mansdominerade sektorer med *lägre lön* än medellönen.

	Antal sektorer med minst 50 procent...	Därav med <i>lägre lön</i> än medellönen**
Kvinnor	13	11
Män	24	1

Tabell 7.5 visar *andel kvinnor och lön i procent av medellön* för arbetare och tjänstemän. Dessa är uppdelade på 19 sektorer, vilket ger totalt 37 redovisningsgrupper (18 med arbetare och 19 med tjänstemän). Av de 37 grupperna har 13 grupper mer än 50 procent kvinnor. Av dessa har 11 klart lägre lönenivå än genomsnittet. Resterande 24 grupper består av mer än 50 procent män och av dessa har *endast en* lägre lön än genomsnittet.

Slutsatsen blir att det uppenbarligen finns en *tydlig koppling mellan andel kvinnor och lönenivå* inom en sektor.

Kvinnoyrke lika med låglöneyrke

Hög andel kvinnor inom ett yrke eller sektor innebär alltså ofta även en låg lönenivå. Likaså medför en hög andel män en hög lönenivå. Inom samma yrke är dock löneskillnaden mellan kvinnor och män oftast små. Detta är ofta förklaringen till varför statistiken ibland visar på stora löneskillnader som kan vara svåra att finna belägg för på enskilda arbetsplatser. Framför allt gäller det arbetaryrken medan det inom många tjänstemannayrken finns stora löneskillnader mellan könen även inom enskilda yrken.

Andel kvinnor och relativ lönenivå fördelad på arbetare och tjänstemän inom 19 sektorer. År 2003

	Arbetare		Tjänstemän	
	Andel kvinnor Procent	Medellön* i procent av medellön för samtliga arbetare	Andel kvinnor Procent	Medellön** i procent av medellön för samtliga tjänstemän
Verkstadsindustri	17	107	25	117
Livsmedelsindustri	33	100	39	110
Trävaruindustri, ej möbler	12	103	30	100
Massa- och pappersindustri	15	107	34	114
Förlag; grafisk o a reproindustri	30	107	44	101
Stål- och metallverk	11	108	28	112
Övrig tillverkningsindustri	30	102	40	116
Byggindustri	2	121	24	102
Partihandel	21	105	32	112
Detaljhandel	68	92	61	90
Hotell och restaurang	63	89	49	86
Transport och kommunikation	11	104	41	100
Kreditinstitut och försäkringsbolag	56	125
Fastighetsbolag o företagsserv. m.fl.	38	100	43	109
Stat: Samtliga	31	104	51	97
Kommun: Äldre- o handikappomsorg	89	89	85	87
Kommun: Skola	79	87	67	90
Kommun: Barnomsorg	90	88	87	74
Landsting: Vård	84	94	80	103

Tabell 7,5

* Här avses medellön för samtliga arbetare, både kvinnor och män, inom respektive sektor.

** Här avses medellön för samtliga tjänstemän, både kvinnor och män, inom respektive sektor.

Löner år 2004–2005

LO-ekonomerna räknar med 3 procents löneökning år 2004 och SCB:s konjunkturstatistik visar att lönerna fortsätter att öka i samma takt för både arbetare och tjänstemän.

Enligt LO-ekonomernas senaste konjunkturrapport beräknas lönerna öka med i genomsnitt 3,0 procent år 2004. Inom den privata sektorn väntas lönerna öka med 2,9 procent och inom den offentliga med 3,4 procent. Det vill säga något högre löneökning inom offentlig sektor.

År 2005 förväntas löneökningstakten bli 3,2 procent inom både privat och offentlig sektor.

Konjunkturstatistik för år 2004

Ytterligare ett sätt att uppskatta hur mycket lönerna kan väntas öka år 2004 är att använda Statistiska centralbyråns konjunkturstatistik. Denna produceras månadsvis och redovisar löneutveckling för arbetare och tjänstemän inom privat sektor.

Avtagande löneökningstakt

Konjunkturstatistiken till och med mars månad år 2004 visar på en fortsatt löneökningstakt runt 3 procent för både arbetare och tjänstemän. Statistiken är dock preliminär för de senaste tolv månaderna och framför allt de senaste fem månaderna kommer troligen att justeras upp något varefter retroaktiva löneutbetalningar kommer med i statistiken. Erfarenhet från tidigare års konjunkturstatistik visar att detta främst gäller tjänstemän vars lönerrevisioner brukar dröja längre än för arbetare. Utifrån detta så är det troligt att löneökningstakten för både arbetare och tjänstemän kommer att hamna någonstans mellan 3,0–3,5 procent i genomsnitt för hela år 2004.

Löneutvecklingen kommer alltså att ligga på i stort sett samma nivå för både arbetare och tjänstemän vilket har tillhört ovanligheterna de senaste åren då tjänstemännens löner som regel ökat i snabbare takt än för arbetare.

Prognos för löneökning år 2003–2004 procent

	År 2004	År 2005
Samtliga	3,0	3,2
Privat sektor	2,9	3,2
Tillverkningsindustri	2,9	3,2
Byggnadsindustri	2,9	3,2
Privat tjänsteproduktion	2,9	3,2
Offentlig sektor	3,4	3,2

Tabell 8.1

Källa: LO-rapporten Ekonomiska utsikter – Våren 2003

Konjunkturstatistik

Kortperiodisk lönestatistik, konjunkturstatistik, publiceras av Statistiska centralbyrån och Medlingsinstitutet varje månad. Den redovisas för ett antal näringsgrenar inom privat sektor samt för stat, kommun och landsting. Redovisning av löner för arbetare och tjänstemän sker dock endast för privat sektor.

Statistiken är preliminär de tolv senaste månaderna och justeras upp efterhand med retroaktiva löneutbetalningar.

I diagram 8.1 redovisas värden som utjämnats med tre månaders glidande medelvärde.

Löneökningstakt år 2001 till mars 2004 för arbetare och tjänstemän inom privat sektor. Procent
Tre månaders glidande medelvärde

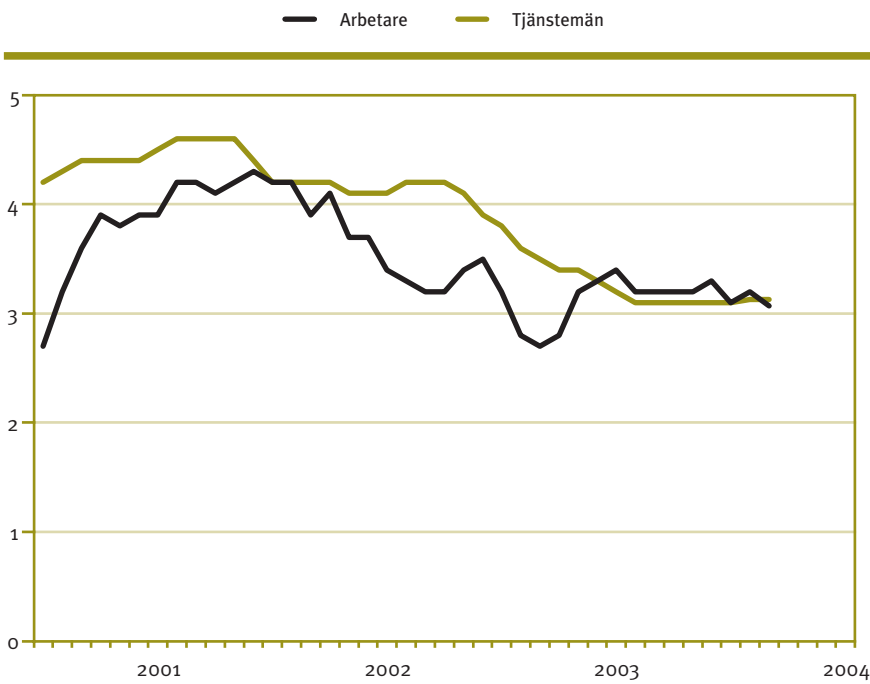

Diagram 8.1

Löneökningstakten har det senaste året legat strax över 3 procent för både arbetare och tjänstemän.

Strukturrensning med och utan yrke

Strukturrensning efter yrke ger inte alltid bättre skattning av löneökningstakten. Strukturrensning efter näringsgren, klass och kön är oftast fullt tillräcklig.

Den löneutveckling som främst är av intresse är den utveckling som beror på löneförhandlingar mellan arbetsmarknadens parter. Den påverkan av lönenivån som orsakas av förändring av de anställdas egenskaper, till exempel ålder eller yrke, är inte av samma intresse och bör därför rensas bort med så kallad strukturrensning.

Konstanta sysselsättningsvikter

Den vanligaste metoden för strukturrensning är användandet av *konstanta sysselsättningsvikter*. Detta innebär i korthet att *antalet sysselsatta antas vara lika många vid alla tidpunkter som jämförs*. Sysselsättningsvikterna används på aggregerade undergrupper vilka bör vara så homogena som möjligt

Exempel på strukturell förändring

Läkare och vårdbiträden

Ett exempel på strukturell förändring som påverkar lönenivån är om *antalet läkare ökar* och/eller *antalet vårdbiträden minskar* inom landstingssektorn. Detta skulle höja den genomsnittliga lönenivån allt eftersom antalet högavlönade läkare ökar och/eller antalet lågavlönade vårdbiträden minskar.

vad gäller lönenivå. Till exempel anställda fördelade efter kön och yrke.

Den strukturrensning som genomförts i LOs lönerapporter är efter yrke, näringsgren och kön. Det *skiljer sig dock mellan privat och offentlig sektor*. Privat sektor strukturrensas efter klass (arbetare och tjänstemän), näringsgren och kön medan stat, kommun och landsting strukturrensas efter yrke och kön.

Orsaken till att privat sektor redovisas och strukturrensas efter näringsgren och inte efter yrke är att LOs förbund organiserar sina medlemmar utifrån vilket företag och vilken bransch de arbetar i och inte utifrån vilket yrke de har.

Det har framförts åsikter om att lönestatistiken även för den privata sektorn bör strukturrensas efter yrke och att detta skulle ge andra löneökningstal för arbetare och tjänstemän. Med anledning av detta har LO undersökt hur strukturrensning efter yrke påverkar den skattade löneutvecklingen för arbetare och tjänstemän inom privat sektor.

Löneökning för arbetare inom privat sektor med olika strukturrensningsvariabler. Procent

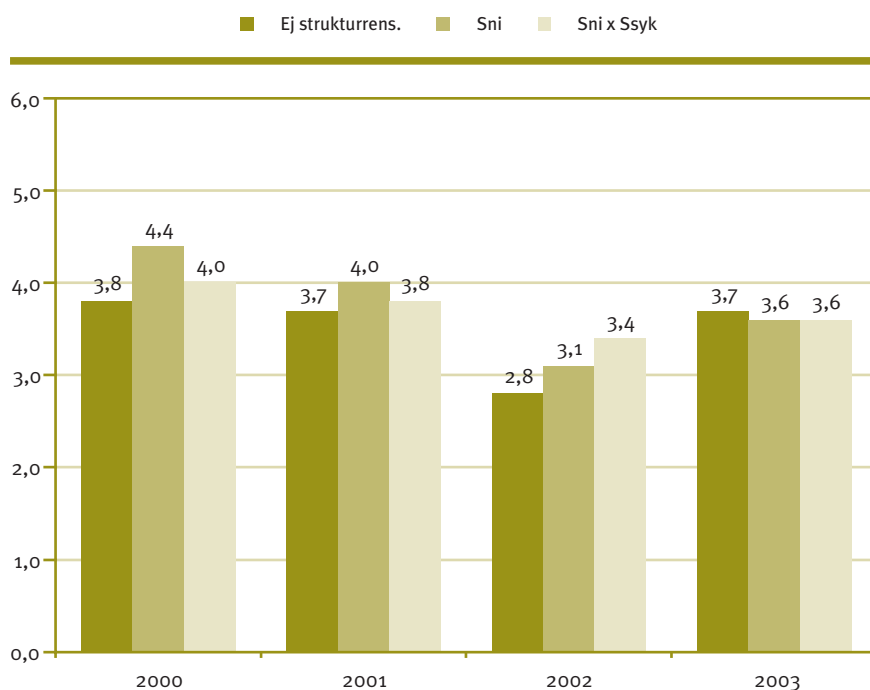

Diagram 9.1

Skillnaden i löneökning för arbetare är liten mellan strukturrensning med eller utan yrke.

Resultat

I studien har löneutvecklingen för arbetare och tjänstemän inom privat sektor år 1999–2003 studerats. Lönerna har strukturrensats med användande av konstanta sysselsättningsvikter, det vill säga konstant *antal anställda*, efter dels *näringsgren, klass och kön* och dels efter *yrke, näringsgren och kön*. Dessa har även jämförts med löneutvecklingen beräknad utan någon form av strukturrensning.

Arbetare

Resultaten för arbetare visar på små skillnader mellan de beräknade löneökningstalen grundade på strukturrensning med eller utan yrke (se diagram 9.1). År 2003 är det ingen skillnad alls medan det skiljer mellan 0,4–0,2 procentenheter övriga år. Observera även att år 2002 blir löneökningen högre med strukturrensning *med yrke* medan den blir lägre år 2000 och år 2001.

Tjänstemän

Vilka variabler som används för strukturrensning har större inverkan på löneutvecklingen för tjänstemän än för arbetare (se diagram 9.2). Störst skillnad mellan strukturrensning med eller utan yrke blir det år 2001 och 2003. Dessa år blir löneökningstalet *1,1 procentenhet lägre om yrke används*. Men år 2000 och 2002 påverkar yrke år motsatt håll och löneökningstalet blir *0,5 respektive 0,7 procentenheter högre om yrke används*.

Det går alltså inte att påstå att yrke medför någon systematisk skillnad om den tas med i strukturrensningen eller inte.

En bidragande orsak till de relativt stora skillnaderna gällande tjänstemän är att den statistiska osäkerheten ökar

betydligt när redovisning sker efter både yrke och näringsgren. Antalet anställda blir helt enkelt för litet i många redovisningsgrupper och skattningarna blir extra känsliga för bland annat bortfall.

Ingen systematisk skillnad

Resultaten visar inte på några systematiska skillnader mellan strukturrensning med yrke eller utan yrke. För arbetare är skillnaden marginell och för tjänstemän slumpartad. De skillnader som ändå förekommer är dessutom *inte systematiska* i den meningen att löneökningen alltid blir högre eller alltid lägre om yrke används.

Strukturrensning ett måste

Det kan dock konstateras att någon form av strukturrensning måste göras för att få en rättvis bild av löneutvecklingen.

En illustration av nyttan med strukturrensning ges om löneutvecklingen för tjänstemän år 2002 granskas. Om *ingen strukturrensning* används så visar statistiken att lönerna ökat med *3,8 procent för kvinnor och 3,2 procent för män*. För samtliga, både

Löneökning för tjänstemän inom privat sektor med olika strukturrensningsvariabler. Procent

Diagram 9.2

För tjänstemän är skillnaden stor om yrke används eller inte. Skillnaden är dock inte systematiskt större eller mindre.

Löneökning med olika strukturrensningsvariabler år 2000–2003. Arbetare och tjänstemän

Strukturrensningsvariabler	Arbetare						Tjänstemän					
	Timlön	Löneökning i procent år 2000–2003					Månadslön	Löneökning i procent år 2000–2003				
	År 2003	År 2000	2001	2002	2003	Totalt	År 2003	År 2000	2001	2002	2003	Totalt
Näringsgren och kön												
Kvinnor	100	4,4	3,9	3,2	3,6	16,1	23 000	5,2	5,5	3,5	4,2	14,8
Män	116	4,4	3,9	3,0	3,7	15,8	30 000	4,9	5,2	3,2	3,1	13,9
Totalt	112	4,4	4,0	3,1	3,6	16,0	27 000	5,0	5,3	3,2	3,8	14,1
Yrke, näringsgren och kön												
Kvinnor	100	3,6	3,7	3,7	3,7	15,4	23 000	6,0	4,1	3,7	3,5	14,5
Män	116	4,1	3,8	3,3	3,5	15,6	30 300	5,5	4,3	4,0	2,3	14,5
Totalt	112	4,0	3,8	3,4	3,6	15,5	27 100	5,5	4,2	3,9	2,7	14,2
Ingen strukturrensning												
Kvinnor	101	3,3	3,7	3,0	3,8	14,6	22 900	5,2	4,9	3,8	3,6	14,5
Män	117	4,2	3,6	3,0	3,5	15,1	29 900	4,9	4,8	3,2	2,7	13,5
Totalt	113	3,8	3,7	2,8	3,7	14,8	26 900	4,7	5,4	2,8	3,5	13,4

Tabell 9.1

kvinnor och män, så har dock lönerna bara ökat med 2,8 procent. Det vill säga mindre än för såväl kvinnor som för män.

Orsaken är att *antalet kvinnor i yrken och med relativt låg lön har ökat* och att *antalet män i yrken med relativt hög lön har minskat* mellan de två mät-tidpunkterna.

En studie av grunddata för år 2002 visar att

antalet män minskade i grupperna bank- och försäkringstjänstemän jämfört med året innan och antalet kvinnor ökade kraftigt inom hälso- och sjukvård. Den genomsnittliga månadslönen för män inom bank- och försäkring var 40 000 kronor och för kvinnor inom hälso- och sjukvård 19 900 kronor. Detta medför att den *totala lönenivån påverkas neråt* i och med att antalet med den lägre lönen ökat och antalet med den högre lönen minskar.

Observera dock att det inte enbart är de två här nämnda grupperna som ger hela denna effekt utan det är en nettoeffekt av alla strukturella förändringar som skedde mellan år 2001 och år 2002.

Löneökning för tjänstemän inom privat sektor utan strukturrensning år 2002. Procent

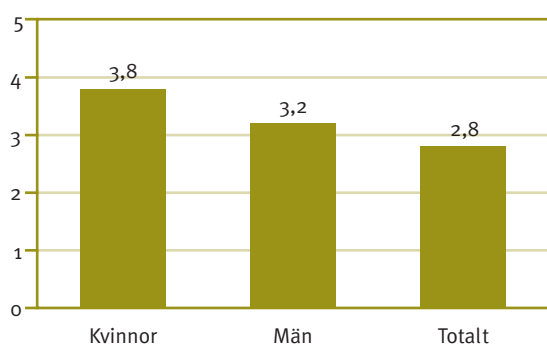

Diagram 9.3

Helt utan strukturrensning blir löneökningstalen ologiska.

Slutsats

Studien visar att strukturrensning är nödvändig för att få rätt bild av löneutvecklingen. Däremot visar studien inte entydigt att strukturrensning efter yrke är nödvändigt för privat sektor. Strukturrensning efter klass, näringsgren och kön är troligen tillräcklig.

I bilaga 1 redovisas ett exempel som visar varför strukturrensning bör användas.

Bilaga 1. Strukturrensning

Skillnader i lön mellan två tidpunkter kan bero på olika orsaker. I denna rapport är det den löneutveckling som beror på *centrala och lokala löneförhandlingar* som är av intresse. Förändringen av den genomsnittliga lönen påverkas dock även av så kallade *strukturella förändringar*. Med detta avses att antalet anställda inom olika yrken eller näringsgrenar förändras år från år vilket kan påverka den genomsnittliga lönenivån när den beräknas för flera yrken eller näringsgrenar. Strukturella förändringar bör därför rensas bort när lönenivåer för olika tidpunkter jämförs. Metoden för detta kallas *strukturensning* och innebär att samma sysselsättningsvikter används alla år som jämförs. Det vill säga att antalet anställda fördelat efter kön, yrke

och näringsgren enligt år 2003 har vägts in även för åren 1994–2002.

Nedan följer ett exempel på hur löneökning inom tandvården beräknas med och utan strukturrensning.

Strukturrensning innebär helt enkelt att *antalet* tandläkare och tandsköterskor år 2 används även år 1 för beräkning av den genomsnittliga lönen för samtliga. Detta medför att löneökningen för samtliga mellan år 1 och 2 blir klart högre och mer rättvisande *med* strukturrensning än utan eftersom förändringen av antalet anställda då "rensats" bort och därmed inte påverkar den beräknade löneökningen.

Ej strukturrensat

Yrke	År 1		År 2		Löneökning Procent	Kommentar
	Antal	Lön	Antal	Lön		
Tandsköterskor	6 500	12 700	7 000	17 400	37	<i>Utan strukturrensning</i> ökade lönerna i genomsnitt med 35 procent.
Tandläkare	4 000	22 700	3 000	33 600	48	
Samtliga	11 000	16 500*	10 000	22 260	35	

Observera att detta är *mindre* än vad lönerna ökade för tandsköterskor och tandläkare var för sig.

$$* ((6\,500 * 12\,700) + (4\,000 * 22\,700)) / (6\,500 + 4\,000) = 16.500 \text{ kr}$$

Strukturrensat för antal anställda

Yrke	År 1		År 2		Löneökning Procent	Kommentar
	Antal	Lön	Antal	Lön		
Tandsköterskor	7 000	12 700	7 000	17 400	37	<i>Med strukturrensning</i> av antalet anställda så blir löneökningen 42 procent, vilket är ungefär mitt i mellan de 37 respektive 48 procent som lönerna ökat för tandsköterskor respektive tandläkare.
Tandläkare	3 000	22 700	3 000	33 600	48	
Samtliga	10 000	15 700**	10 000	22 260	42	

$$** ((7\,000 * 12\,700) + (3\,000 * 22\,700)) / (7\,000 + 3\,000) = 15\,700 \text{ kr}$$

Standardvägning

Nedan följer ett exempel på hur en standardvägning beräknas för en grupp bestående av sjuksköterskor och läkare.

Ej standardvägt

		Antal	Lön	Kvinnors lön i procent av mäns lön	Kommentar
Sjuksköterskor	Kvinnor	56 574	21 231	99	<i>Utan standardvägning</i> motsvarar kvinnornas lön i genomsnitt 64 procent av männens lön (23 701 / 37 323). Observera att detta är betydligt lägre än vad som gäller för sjuksköterskor och läkare var för sig.
	Män	5 476	21 412		
Läkare	Kvinnor	8 469	40 200	91	
	Män	12 312	44 400		
Samtliga	Kvinnor	65 043	23 701	64	
	Män	17 788	37 323		

Standardvägt enligt standardpopulationsmetoden

		Antal	Lön	Kvinnors lön i procent av mäns lön	Kommentar
Sjuksköterskor	Kvinnor	31 025 *	21 231	99	<i>Med standardvägning</i> motsvarar kvinnornas lön i genomsnitt 96 procent av männens lön. Det är cirka mitt i mellan vad som gäller för sjuksköterskor och läkare var för sig.
	Män	31 025 *	21 412		
Läkare	Kvinnor	10 391 **	40 200	91	
	Män	10 391 **	44 400		
Samtliga	Kvinnor	41 416 ***	25 990	96	
	Män	41 416 ***	27 179		

* $(56\,574 + 5\,476) / 2 = 31\,025$

** $(8\,469 + 12\,312) / 2 = 10\,391$

*** $31\,025 + 10\,391 = 41\,416$

Exemplet visar att när flera yrkesgrupper summeras så kan detta ge en missvisande löneskillnad mellan olika delgrupper, i detta fall kvinnor och män. Ett standardvägt resultat kan då visa hur *antalet* kvinnor och män inom respektive yrke påverkar lönen för samtliga.

Som *vägningstal*, standardpopulation, har i detta exempel använts $(\text{antal kvinnor} + \text{antal män}) / 2$, vilket alltså ger lika många kvinnor och män inom respektive yrke.

Notera att förutom standardvägning efter yrke så kan man standardväga efter ytterligare faktorer, t ex ålder, utbildning eller yrkeserfarenhet, om det finns uppgifter för dessa variabler.

Statistikens tillförlitlighet

De löner och löneökningar som redovisas i rapporten är *skattningar* av de "sanna" värdena. En skillnad mellan en skattning och det "sanna värdet" beror på olika osäkerhetskällor.

Bortfall, urvalsfel och mätfel är de vanligaste osäkerhetskällorna. Storleken på dessa kan dock beräknas. Beräkningarna visar att osäkerheten för en skattad *lönenivå* oftast är liten, bara 100–200 kronor upp eller ner. Osäkerheten för en skattad *löneökning* är större. För de löneökningstal som redovisas här är osäkerheten beräknad till *en procentenhet upp eller ner*. Det vill säga att en skattad löneökning bör tolkas som att den sanna löneökningen är lika med den *skattade löneökningen plus/minus en procentenhet*.

Exempel: Skattad löneökning mellan år 2002 och 2003 för arbetare inom verkstadsindustrin.

Skattad löneökning: 3,7 procent

Felmarginal: ± 1 procentenhet

Sann löneökning ligger sannolikt inom intervallet $3,7 \pm 1$ procent. Det vill säga mellan 2,7–4,7 procent.

För *stat, kommun och landsting* är den statistiska osäkerheten mindre än inom privat sektor. Detta beroende på att lönestatistiken för de offentliga sektorerna bygger på *totalundersökningar* av samtliga

anställda inom respektive sektor. Något urvalsfel förekommer därmed inte. Bortfall och olika typer av mätfel kan dock förekomma men dessa går inte att beräkna lika enkelt som urvalsfel.

För *privat sektor* används dock en *urvalsundersökning* vilket innebär att lönerna inom ett urval av företag undersöks och utifrån dessa skattas lönerna för samtliga anställda inom den privata sektorn.

En annan typ av osäkerhetskälla är *företag som byter näringsgren eller sektor*. Detta kan påverka lönenivån i både den näringsgren företaget lämnat såväl som i den som företaget kommer till. Exempel på detta är när Ericsson säljer ut delar av sin IT-verksamhet. Så länge verksamheten finns kvar hos Ericsson så tillhör den SNI 32 Teleproduktindustrin men när den säljs ut och blir ett fristående företag så tillhör det SNI 72 Datakonsulter.

Oregelbunden lönerevision är också en osäkerhetskälla. Den innebär att löneförhandlingar och därpå följande lönerevisioner inte alltid sker vid samma tidpunkt varje år. Däremot är lönestrukturstatistiken mycket regelbunden. Detta är ofta förklaringen till ovanligt små eller stora löneökningar mellan två närliggande år inom enskilda sektorer. Över en längre tidsperiod är detta dock ett mindre problem.

Månadslön (grundlön) och löneutveckling år 2003

Bilaga 2a. Arbetare

Sektor	Kön	Arbetare		Löneutveckling, Procent				
		Antal	Månadslön	2003	2000–2003		1994–2003	
					Totalt	Årstakt	Totalt	Årstakt
Samtliga sektorer	Män	866 700	19 200	3,6	11,1	3,6	40,4	3,8
	Kvinnor	726 300	16 500	3,8	11,8	3,8	38,6	3,7
	Totalt	1 593 400	18 100	3,7	11,4	3,7	39,6	3,8
Privat sektor	Män	782 200	19 500	3,6	11,0	3,5	40,6	3,9
	Kvinnor	340 300	16 800	3,6	11,2	3,6	42,3	4,0
	Totalt	1 122 700	18 800	3,6	11,1	3,6	41,1	3,9
D Tillverkningsindustri	Män	307 900	19 300	3,0	9,9	3,2	39,4	3,8
	Kvinnor	83 100	17 500	2,7	9,7	3,1	37,4	3,6
	Totalt	391 200	18 900	2,9	9,9	3,2	39,2	3,7
28–35 Verkstadsindustri	Män	149 300	19 600	3,7	11,0	3,5	41,5	3,9
	Kvinnor	30 600	18 000	3,8	10,1	3,2	39,3	3,8
	Totalt	180 000	19 400	3,7	11,0	3,5	41,6	3,9
15+16 Livsmedels-, dryckes- och tobaksindustri	Män	28 400	18 600	3,2	8,8	2,9	35,8	3,5
	Kvinnor	14 100	16 700	2,8	11,7	3,7	33,1	3,2
	Totalt	42 500	18 000	3,1	9,8	3,2	35,1	3,4
20 Trävaruindustri, ej möbler	Män	24 300	18 800	3,9	12,2	3,9	40,3	3,8
	Kvinnor	3 300	17 700	2,5	12,0	3,8	41,2	3,9
	Totalt	27 500	18 700	3,9	12,0	3,9	40,3	3,8
21 Massa- och pappersindustri	Män	22 500	19 600	3,5	10,2	3,3	36,7	3,5
	Kvinnor	4 000	17 900	3,9	10,0	3,2	34,9	3,4
	Totalt	26 600	19 300	3,6	10,1	3,3	36,4	3,5
22 Förlag; grafisk o a reproindustri	Män	7 700	19 900	2,4	11,8	3,8	39,1	3,7
	Kvinnor	3 300	18 100	2,4	10,8	3,5	42,7	4,0
	Totalt	11 000	19 300	2,1	11,5	3,7	40,1	3,8
27 Stål- och metallverk	Män	19 300	19 600	1,9	7,3	2,4	39,0	3,7
	Kvinnor	2 400	18 600	2,9	8,0	2,6	41,0	3,9
	Totalt	21 700	19 500	2,1	7,5	2,4	39,2	3,7
Övrig tillverkningsindustri 23+24+25+26+36+37	Män	52 900	18 800	2,6	8,8	2,9	38,4	3,7
	Kvinnor	22 700	17 200	2,7	9,5	3,1	37,3	3,6
	Totalt	75 700	18 400	2,5	8,7	2,8	37,9	3,6
F Byggindustri	Män	129 000	21 900	3,0	11,1	3,6	37,8	3,6
	Kvinnor	2 800	18 900
	Totalt	131 800	21 900	3,0	11,2	3,6	37,9	3,6
G Parti- och detaljhandel; reparation	Män	120 500	18 700	4,5	12,5	4,0	44,2	4,2
	Kvinnor	120 200	16 300	4,1	12,3	3,9	41,5	3,9
	Totalt	240 700	17 700	4,3	12,6	4,0	43,5	4,1

.. Uppgift ej tillgänglig eller för osäker för att redovisas

* Osäker skattning på grund av rotation i urvalet eller på grund av att företag bytt näringsgren

Sektor	Kön	Arbetare		Löneutveckling. Procent					
		Antal	Månadslön	2003	2000–2003		1994–2003		
					Totalt	Årstakt	Totalt	Årstakt	
51 Partihandel	Män	40 000	19 300	4,4	12,8	4,1	46,3	4,3	
	Kvinnor	10 400	17 600	4,1	10,1	3,2	46,9	4,4	
	Totalt	50 400	19 000	4,4	12,4	4,0	46,4	4,3	
52 Detaljhandel	Män	48 700	17 700	4,1	11,9	3,8	42,1	4,0	
	Kvinnor	103 600	16 200	4,0	12,7	4,1	41,0	3,9	
	Totalt	152 300	16 700	4,1	12,8	4,1	42,2	4,0	
H Hotell och restauranger	Män	28 400	16 400	2,9	10,5	3,4	39,0	3,7	
	Kvinnor	47 500	15 800	4,3	11,7	3,8	41,1	3,9	
	Totalt	75 900	16 100	3,8	11,2	3,6	40,3	3,8	
I Transport- och kommunikationer	Män	87 400	19 000	4,0	10,5	3,4	40,9	3,9	
	Kvinnor	10 600	18 000	3,1	11,3	3,6	36,7	3,5	
	Totalt	98 000	18 900	4,1	10,7	3,4	40,5	3,9	
J Kreditinstitut och försäkringsbolag	Män	
	Kvinnor	
	Totalt	
K Fastighetsbol, uthyrnings- och företagservice	Män	57 800	18 700	4,3	11,8	3,8	35,9	3,5	
	Kvinnor	35 200	16 500	3,2	10,4	3,4	38,1	3,6	
	Totalt	93 000	18 000	3,8	11,8	3,8	37,3	3,6	
M Utbildning	Män	1 300	17 600	
	Kvinnor	3 000	16 300	
	Totalt	4 300	16 800	
N Hälso- och sjukvård	Män	4 000	18 300	7,9	13,0	4,2	36,3	3,5	
	Kvinnor	13 200	17 600	1,8	11,5	3,7	40,6	3,9	
	Totalt	17 200	17 800	3,4	11,9	3,8	40,4	3,8	
O Andra samhällliga och personliga tjänster	Män	21 400	18 500	4,9	11,1	3,6	36,4	3,5	
	Kvinnor	19 700	17 200	4,9	10,8	3,5	46,8	4,4	
	Totalt	41 100	18 000	4,7	10,6	3,4	38,9	3,7	
Privat tjänsteproduktion (G+H+I+J)+K+M+N+O)	Män	320 800	18 600	4,3	11,5	3,7	41,2	3,9	
	Kvinnor	249 400	16 500	3,8	11,6	3,7	42,8	4,0	
	Totalt	570 200	17 800	4,1	11,7	3,8	42,1	4,0	
Offentligt sektor	Män	84 500	17 100	3,3	12,4	4,0	38,7	3,7	
	Kvinnor	386 000	16 200	3,9	12,3	3,9	35,4	3,4	
	Totalt	470 700	16 400	3,8	12,3	3,9	35,8	3,5	
Statlig sektor	Män	13 400	19 500	3,2	12,6	4,0	41,3	3,9	
	Kvinnor	6 200	17 300	3,2	10,9	3,5	38,2	3,7	
	Totalt	19 700	18 800	3,2	11,9	3,8	40,6	3,9	
Militär och polis	Män	
	Kvinnor	
	Totalt	
Civilförvaltning (Adminsitration)	Män	
	Kvinnor	
	Totalt	

.. Uppgift ej tillgänglig eller för osäker för att redovisas

* Osäker skattning på grund av rotation i urvalet eller på grund av att företag bytt näringsgren

Sektor	Kön	Arbetare		Löneutveckling, Procent				
		Antal	Månadslön	2003	2000–2003		1994–2003	
					Totalt	Årstakt	Totalt	Årstakt
Universitets- och högskollärare	Män
	Kvinnor
	Totalt
Kommunal sektor	Män	59 300	16 600	3,4	12,4	4,0	38,1	3,7
	Kvinnor	328 700	16 100	3,8	12,1	3,9	34,6	3,4
	Totalt	388 000	16 100	3,7	12,3	3,9	34,9	3,4
Äldre- och handikappomsorg	Män	26 300	15 700	3,7	12,5	4,0	37,6	3,6
	Kvinnor	216 000	16 200	4,1	12,6	4,0	35,2	3,4
	Totalt	242 300	16 100	4,0	12,6	4,0	35,2	3,4
Skola	Män	3 900	16 700	3,0	11,8	3,8	35,7	3,5
	Kvinnor	15 100	15 600	3,1	11,5	3,7	33,0	3,2
	Totalt	19 000	15 800	3,1	11,5	3,7	33,9	3,3
Barnomsorg	Män	7 300	15 500	3,7	12,8	4,1	36,3	3,5
	Kvinnor	66 200	15 900	3,4	11,3	3,6	33,1	3,2
	Totalt	73 500	15 900	3,4	11,8	3,8	33,1	3,2
Landstingskommunal sektor	Män	11 800	16 900	3,2	12,1	3,9	38,3	3,7
	Kvinnor	51 100	17 000	4,6	13,1	4,2	39,7	3,8
	Totalt	62 900	16 900	4,3	12,8	4,1	39,5	3,8
Vård	Män	8 000	17 000	3,6	12,1	3,9	40,5	3,9
	Kvinnor	41 100	17 100	4,8	13,4	4,3	40,9	3,9
	Totalt	49 100	17 100	4,6	13,1	4,2	40,8	3,9

.. Uppgift ej tillgänglig eller för osäker för att redovisas

* Osäker skattning på grund av rotation i urvalet eller på grund av att företag bytt näringsgren

Månadslön (grundlön) och löneutveckling år 2003

Bilaga 2b. Tjänstemän

Sektor	Kön	Tjänstemän		Löneutveckling, Procent					
		Antal	Månadslön	2003	2000–2003		1994–2003		
					Totalt	Årstakt	Totalt	Årstakt	
Samtliga sektorer	Män	905 700	29 100	3,2	12,3	3,9	45,7	4,3	
	Kvinnor	1 016 600	22 600	4,0	14,1	4,5	46,9	4,4	
	Totalt	1 922 300	25 700	3,8	13,2	4,2	46,5	4,3	
Privat sektor	Män	694 100	30 000	3,1	12,0	3,8	46,2	4,3	
	Kvinnor	540 300	23 000	4,2	13,8	4,4	48,4	4,5	
	Totalt	1 234 400	27 000	3,8	12,9	4,1	47,6	4,4	
D Tillverkningsindustri	Män	177 900	31 200	3,8	12,5	4,0	49,6	4,6	
	Kvinnor	80 400	24 600	4,5	15,0	4,8	57,5	5,2	
	Totalt	258 400	29 200	4,0	13,2	4,2	51,3	4,7	
28–35 Verkstadsindustri	Män	105 500	31 700	3,6	12,9	4,1	52,1	4,8	
	Kvinnor	34 600	25 100	5,0	16,8	5,3	61,2	5,5	
	Totalt	140 100	30 100	3,8	13,7	4,4	53,9	4,9	
15+16 Livsmedels-, dryckes- och tobaksindustri	Män	11 000	31 300	4,2	14,2	4,5	52,0	4,8	
	Kvinnor	6 900	23 600	4,2	15,7	5,0	59,0	5,3	
	Totalt	17 900	28 300	4,2	15,0	4,8	54,3	4,9	
20 Trävaruindustri, ej möbler	Män	5 100	27 200	4,6	9,2	3,0	37,3	3,6	
	Kvinnor	2 200	21 300	4,4	15,1	4,8	49,1	4,5	
	Totalt	7 300	25 500	4,5	10,9	3,5	41,2	3,9	
21 Massa- och pappersindustri	Män	7 300	32 100	3,5	11,5	3,7	46,3	4,3	
	Kvinnor	3 700	23 800	3,9	13,3	4,3	55,0	5,0	
	Totalt	11 000	29 300	3,9	11,8	3,8	48,7	4,5	
22 Förlag; grafisk o a reproindustri	Män	14 800	27 600	4,2	9,1	2,9	36,9	3,5	
	Kvinnor	11 400	23 800	4,8	11,2	3,6	47,6	4,4	
	Totalt	26 200	25 900	4,4	10,2	3,3	41,4	3,9	
27 Stål- och metallverk	Män	5 600	31 100	2,6	12,3	3,9	47,5	4,4	
	Kvinnor	2 200	23 100	1,3	11,1	3,6	51,0	4,7	
	Totalt	7 900	28 800	1,4	10,8	3,5	46,6	4,3	
Övrig tillverkningsindustri 23+24+25+26+36+37	Män	26 700	32 400	4,3	12,9	4,1	49,5	4,6	
	Kvinnor	17 900	25 800	3,7	14,6	4,6	59,3	5,3	
	Totalt	44 600	29 800	4,6	13,6	4,4	51,3	4,7	
F Byggindustri	Män	36 500	27 400	2,8	12,5	4,0	30,6	3,0	
	Kvinnor	11 500	21 900	6,1	19,0	6,0	50,5	4,6	
	Totalt	48 000	26 100	3,8	14,0	4,5	35,4	3,4	
G Parti- och detaljhandel; reparation	Män	117 300	29 400	3,5	14,0	4,5	43,0	4,1	
	Kvinnor	76 100	22 700	5,2	14,1	4,5	48,5	4,5	
	Totalt	193 400	26 800	4,5	14,8	4,7	46,3	4,3	

.. Uppgift ej tillgänglig eller för osäker för att redovisas

* Osäker skattning på grund av rotation i urvalet eller på grund av att företag bytt näringsgren

Sektor	Kön	Tjänstemän		Löneutveckling. Procent				
		Antal	Månadslön	2003	2000–2003		1994–2003	
					Totalt	Årstakt	Totalt	Årstakt
51 Partihandel	Män	76 500	30 900	2,3	12,0	3,8	42,6	4,0
	Kvinnor	35 300	24 000	6,2	16,5	5,2	52,1	4,8
	Totalt	111 800	28 800	4,0	14,3	4,6	47,1	4,4
52 Detaljhandel	Män	21 700	25 800	5,7	17,8	5,6	42,5	4,0
	Kvinnor	34 400	21 400	3,4	10,3	3,3	42,8	4,0
	Totalt	56 100	23 100	4,4	13,2	4,2	42,8	4,0
H Hotell och restauranger	Män	7 900	23 000	4,2	12,2	3,9	35,0	3,4
	Kvinnor	7 500	21 200	4,2	11,6	3,7	42,4	4,0
	Totalt	15 400	22 100	4,2	12,2	3,9	39,7	3,8
I Transport- och kommunikationer	Män	73 400	27 000	3,9	10,2	3,3	61,0	5,4
	Kvinnor	51 200	22 200	4,1	15,0	4,8	44,2	4,2
	Totalt	124 500	25 100	4,0	13,1	4,2	55,0	5,0
J Kreditinstitut och försäkringsbolag	Män	32 800	39 500	2,9	11,2	3,6	72,0	6,2
	Kvinnor	41 900	26 200	3,5	14,0	4,5	60,4	5,4
	Totalt	74 800	32 200	3,4	13,6	4,3	69,8	6,1
K Fastighetsbol, uthyrnings- och företagservice	Män	163 400	31 100	1,0	10,3	3,3	40,1	3,8
	Kvinnor	120 900	23 900	3,1	12,0	3,8	45,1	4,2
	Totalt	284 200	28 000	2,0	10,6	3,4	42,0	4,0
M Utbildning	Män	13 700	24 300
	Kvinnor	31 600	20 300
	Totalt	45 300	21 500
N Hälso- och sjukvård	Män	17 500	26 600	6,4	16,7	5,3	43,5	4,1
	Kvinnor	67 900	20 800	4,5	18,2	5,7	46,4	4,3
	Totalt	85 400	22 000	5,3	18,9	5,9	49,0	4,5
O Andra samhälleliga och personliga tjänster	Män	35 400	26 300	2,7	13,4	4,3	41,5	3,9
	Kvinnor	43 400	21 900	5,3	15,9	5,0	44,7	4,2
	Totalt	78 800	23 900	4,8	14,4	4,6	42,4	4,0
Privat tjänsteproduktion (G+H+I+J+K+M+N+O)	Män	461 400	29 700	2,6	11,6	3,7	46,3	4,3
	Kvinnor	440 500	22 700	3,9	13,4	4,3	46,6	4,3
	Totalt	901 800	26 400	3,4	12,7	4,1	47,3	4,4
Offentligt sektor	Män	211 600	26 400	3,5	13,6	4,3	43,9	4,1
	Kvinnor	476 300	22 100	3,8	14,6	4,6	45,1	4,2
	Totalt	687 900	23 400	3,7	14,0	4,5	44,3	4,2
Statlig sektor	Män	91 800	27 200	3,1	13,1	4,2	45,7	4,3
	Kvinnor	94 200	22 800	3,4	15,6	5,0	46,8	4,4
	Totalt	186 000	25 000	3,2	13,9	4,4	45,4	4,2
Militär och polis	Män	23 200	26 200	2,6	11,0	3,5	45,9	4,3
	Kvinnor	3 300	24 200	2,2	10,1	3,3	49,8	4,6
	Totalt	26 500	25 900	2,3	10,3	3,3	45,1	4,2
Civilförvaltning (Adminsitration)	Män	40 700	26 400	3,2	14,5	4,6	49,3	4,6
	Kvinnor	65 900	21 800	3,1	16,5	5,2	48,7	4,5
	Totalt	106 600	23 600	3,1	15,4	4,9	48,1	4,5

.. Uppgift ej tillgänglig eller för osäker för att redovisas

* Osäker skattning på grund av rotation i urvalet eller på grund av att företag bytt näringsgren

Sektor	Kön	Tjänstemän		Löneutveckling. Procent				
		Antal	Månadslön	2003	2000–2003		1994–2003	
					Totalt	Årstakt	Totalt	Årstakt
Universitets- och högskollärare	Män	17 600	29 900	3,8	13,7	4,4	40,0	3,8
	Kvinnor	12 600	25 800	4,9	14,2	4,5	39,6	3,8
	Totalt	30 200	28 200	4,2	13,9	4,4	39,9	3,8
Kommunal sektor	Män	88 400	23 000	3,7	13,9	4,4	38,9	3,7
	Kvinnor	257 700	21 400	3,7	14,6	4,7	42,3	4,0
	Totalt	346 100	21 800	3,7	14,3	4,6	41,3	3,9
Äldre- och handikappomsorg	Män	5 000	22 000	4,5	15,1	4,8	47,9	4,4
	Kvinnor	28 200	22 400	4,3	15,7	5,0	53,0	4,8
	Totalt	33 200	22 300	4,3	15,7	5,0	52,3	4,8
Skola	Män	49 400	23 400	3,5	14,2	4,5	37,8	3,6
	Kvinnor	100 700	23 000	3,5	14,4	4,6	40,7	3,9
	Totalt	150 100	23 100	3,5	14,3	4,5	39,6	3,8
Barnomsorg	Män	9 100	17 900	3,9	14,4	4,6	37,5	3,6
	Kvinnor	62 500	19 100	4,0	16,5	5,2	42,8	4,0
	Totalt	71 600	18 900	4,0	16,0	5,1	42,0	4,0
Landstingskommunal sektor	Män	31 400	33 900	4,1	14,0	4,5	49,6	4,6
	Kvinnor	124 400	23 000	4,2	13,6	4,3	49,5	4,6
	Totalt	155 700	25 200	4,2	13,6	4,3	49,2	4,5
Vård	Män	23 800	36 400	4,0	14,5	4,6	48,2	4,5
	Kvinnor	93 900	24 000	4,1	13,8	4,4	50,3	4,6
	Totalt	117 700	26 500	4,1	13,9	4,4	49,4	4,6

.. Uppgift ej tillgänglig eller för osäker för att redovisas

* Osäker skattning på grund av rotation i urvalet eller på grund av att företag bytt näringsgren

Månadslön (grundlön) och löneutveckling år 2003

Bilaga 2c. Samtliga anställda

Sektor	Kön	Samtliga anställda		Löneutveckling, Procent				
		Antal	Månadslön	2003	2000–2003		1994–2003	
					Totalt	Årstakt	Totalt	Årstakt
Samtliga sektorer	Män	1 772 400	24 300	3,3	11,8	3,8	43,6	4,1
	Kvinnor	1 742 900	20 000	3,9	13,3	4,3	43,9	4,1
	Totalt	3 515 700	22 200	3,7	12,6	4,0	43,9	4,1
Privat sektor	Män	1 476 300	24 400	3,3	11,5	3,7	43,8	4,1
	Kvinnor	880 600	20 600	4,0	13,0	4,1	46,4	4,3
	Totalt	2 357 100	23 100	3,7	12,2	3,9	45,0	4,2
D Tillverkningsindustri	Män	485 800	23 600	3,4	11,2	3,6	44,1	4,1
	Kvinnor	163 500	21 000	3,7	12,7	4,1	48,3	4,5
	Totalt	649 600	23 000	3,4	11,5	3,7	45,1	4,2
28–35 Verkstadsindustri	Män	254 800	24 600	3,6	12,0	3,9	47,0	4,4
	Kvinnor	65 200	21 800	4,5	14,1	4,5	51,9	4,8
	Totalt	320 100	24 000	3,7	12,5	4,0	48,1	4,5
15+16 Livsmedels-, dryckes- och tobaks-industri	Män	39 400	22 100	3,6	10,9	3,5	41,8	4,0
	Kvinnor	21 000	19 000	3,3	13,3	4,2	42,6	4,0
	Totalt	60 400	21 100	3,5	11,8	3,8	42,1	4,0
20 Trävaruindustri, ej möbler	Män	29 400	20 300	4,0	11,5	3,7	39,6	3,8
	Kvinnor	5 500	19 100	3,4	13,4	4,3	44,6	4,2
	Totalt	34 800	20 200	4,1	11,7	3,8	40,6	3,9
21 Massa- och pappersindustri	Män	29 800	22 700	3,5	10,6	3,4	39,9	3,8
	Kvinnor	7 700	20 700	3,9	11,8	3,8	45,3	4,2
	Totalt	37 600	22 200	3,7	10,8	3,5	40,9	3,9
22 Förlag; grafisk o a reproindustri	Män	22 500	25 000	3,7	9,8	3,2	37,5	3,6
	Kvinnor	14 700	22 500	4,4	11,1	3,6	46,7	4,4
	Totalt	37 200	24 000	3,9	10,5	3,4	41,1	3,9
27 Stål- och metallverk	Män	24 900	22 200	2,1	8,8	2,9	41,5	3,9
	Kvinnor	4 600	20 800	2,0	9,6	3,1	46,1	4,3
	Totalt	29 600	22 000	1,9	8,6	2,8	41,7	3,9
Övrig tillverkningsindustri 23+24+25+26+36+37	Män	79 600	23 400	3,4	10,7	3,4	43,3	4,1
	Kvinnor	40 600	21 000	3,2	12,2	3,9	48,4	4,5
	Totalt	120 300	22 600	3,5	11,1	3,6	44,1	4,1
F Byggindustri	Män	165 500	23 100	2,9	11,5	3,7	35,9	3,5
	Kvinnor	14 300	21 300	6,5	18,7	5,9	50,3	4,6
	Totalt	179 800	23 000	3,2	12,0	3,9	37,1	3,6
G Parti- och detaljhandel; reparation	Män	237 800	24 000	3,9	13,4	4,3	43,5	4,1
	Kvinnor	196 300	18 800	4,6	13,2	4,2	44,7	4,2
	Totalt	434 100	21 800	4,4	13,8	4,4	45,0	4,2

.. Uppgift ej tillgänglig eller för osäker för att redovisas

* Osäker skattning på grund av rotation i urvalet eller på grund av att företag bytt näringsgren

Sektor	Kön	Samtliga anställda		Löneutveckling. Procent					
		Antal	Månadslön	2003	2000–2003		1994–2003		
					Totalt	Årstakt	Totalt	Årstakt	
51 Partihandel	Män	116 500	26 900	2,8	12,2	3,9	43,5	4,1	
	Kvinnor	45 700	22 500	5,8	15,3	4,9	51,1	4,7	
	Totalt	162 200	25 800	4,1	13,8	4,4	46,9	4,4	
52 Detaljhandel	Män	70 400	20 200	4,8	14,1	4,5	42,3	4,0	
	Kvinnor	138 000	17 500	3,8	12,0	3,8	41,6	3,9	
	Totalt	208 400	18 400	4,2	12,9	4,1	42,4	4,0	
H Hotell och restauranger	Män	36 300	17 900	3,3	11,0	3,5	37,9	3,6	
	Kvinnor	55 000	16 600	4,3	11,7	3,7	41,4	3,9	
	Totalt	91 300	17 100	3,9	11,4	3,7	40,2	3,8	
I Transport- och kommunikationer	Män	160 800	22 700	4,0	10,3	3,3	51,2	4,7	
	Kvinnor	61 800	21 500	4,0	14,5	4,6	43,1	4,1	
	Totalt	222 500	22 400	4,0	12,2	3,9	49,3	4,6	
J Kreditinstitut och försäkringsbolag	Män	32 800	39 500	2,9	11,2	3,6	72,0	6,2	
	Kvinnor	41 900	26 200	3,5	14,0	4,5	60,4	5,4	
	Totalt	74 800	32 200	3,4	13,6	4,3	69,8	6,1	
K Fastighetsbol, uthyrnings- och företagservice	Män	221 200	27 800	1,6	10,6	3,4	39,3	3,8	
	Kvinnor	156 100	22 200	3,1	11,7	3,8	43,9	4,1	
	Totalt	377 200	25 600	2,3	10,8	3,5	41,2	3,9	
M Utbildning	Män	15 000	23 700	3,2	6,4	2,1	52,0	4,8	
	Kvinnor	34 600	20 000	0,3	2,2	0,7	47,1	4,4	
	Totalt	49 600	21 100	1,2	2,1	0,7	45,6	4,3	
N Hälso- och sjukvård	Män	21 500	25 100	6,6	16,2	5,1	42,4	4,0	
	Kvinnor	81 100	20 300	4,1	17,2	5,4	45,5	4,3	
	Totalt	102 600	21 300	5,0	17,9	5,6	47,7	4,4	
O Andra samhälleliga och personliga tjänster	Män	56 800	23 400	3,4	12,7	4,1	39,9	3,8	
	Kvinnor	63 100	20 400	5,2	14,5	4,6	45,3	4,2	
	Totalt	119 900	21 900	4,8	13,3	4,2	41,4	3,9	
Privat tjänsteproduktion (G+H+I+J+K+M+N+O)	Män	782 200	25 100	3,1	11,6	3,7	44,8	4,2	
	Kvinnor	689 900	20 500	3,8	12,9	4,1	45,5	4,3	
	Totalt	1 472 000	23 000	3,6	12,4	4,0	45,7	4,3	
Offentligt sektor	Män	296 100	23 800	3,5	13,3	4,3	42,8	4,0	
	Kvinnor	862 300	19 500	3,8	13,7	4,4	41,3	3,9	
	Totalt	1 158 600	20 600	3,7	13,5	4,3	41,5	3,9	
Statlig sektor	Män	105 200	26 200	3,1	13,0	4,2	45,3	4,2	
	Kvinnor	100 400	22 500	3,4	15,4	4,9	46,4	4,3	
	Totalt	205 800	24 400	3,2	13,8	4,4	45,0	4,2	
Militär och polis	Män	23 200	26 200	2,6	11,0	3,5	45,9	4,3	
	Kvinnor	3 300	24 200	2,2	10,1	3,3	49,8	4,6	
	Totalt	26 500	25 900	2,3	10,3	3,3	45,1	4,2	
Civilförvaltning (Adminsitration)	Män	40 700	26 400	3,2	14,5	4,6	49,3	4,6	
	Kvinnor	65 900	21 800	3,1	16,5	5,2	48,7	4,5	
	Totalt	106 600	23 600	3,1	15,4	4,9	48,1	4,5	

-- Uppgift ej tillgänglig eller för osäker för att redovisas

* Osäker skattning på grund av rotation i urvalet eller på grund av att företag bytt näringsgren

Sektor	Kön	Samtliga anställda		Löneutveckling. Procent				
		Antal	Månadslön	2003	2000–2003		1994–2003	
					Totalt	Årstakt	Totalt	Årstakt
Universitets- och högskollärare	Män	17 600	29 900	3,8	13,7	4,4	40,0	3,8
	Kvinnor	12 600	25 800	4,9	14,2	4,5	39,6	3,8
	Totalt	30 200	28 200	4,2	13,9	4,4	39,9	3,8
Kommunal sektor	Män	147 800	20 500	3,6	13,4	4,3	38,7	3,7
	Kvinnor	586 400	18 400	3,8	13,4	4,3	38,4	3,7
	Totalt	734 200	18 800	3,7	13,4	4,3	38,3	3,7
Äldre- och handikappomsorg	Män	31 300	16 700	3,8	13,1	4,2	39,7	3,8
	Kvinnor	244 200	16 900	4,1	13,0	4,2	37,7	3,6
	Totalt	275 500	16 900	4,0	13,1	4,2	37,7	3,6
Skola	Män	53 300	23 000	3,5	14,1	4,5	37,7	3,6
	Kvinnor	115 800	22 000	3,4	14,1	4,5	39,9	3,8
	Totalt	169 100	22 300	3,5	14,1	4,5	39,1	3,7
Barnomsorg	Män	16 400	16 800	3,8	13,8	4,4	37,0	3,6
	Kvinnor	128 700	17 500	3,7	14,0	4,5	38,1	3,6
	Totalt	145 100	17 400	3,7	14,0	4,5	37,7	3,6
Landstingskommunal sektor	Män	43 200	29 300	3,9	13,7	4,4	47,7	4,4
	Kvinnor	175 500	21 200	4,3	13,5	4,3	47,1	4,4
	Totalt	218 700	22 800	4,2	13,4	4,3	47,0	4,4
Vård	Män	31 800	31 500	3,9	14,1	4,5	47,1	4,4
	Kvinnor	135 000	21 900	4,3	13,7	4,4	48,0	4,4
	Totalt	166 800	23 800	4,2	13,7	4,4	47,5	4,4

.. Uppgift ej tillgänglig eller för osäker för att redovisas

* Osäker skattning på grund av rotation i urvalet eller på grund av att företag bytt näringsgren

Löner år 2004

Löner och löneutveckling år 1994–2003

Medellönen för en arbetare är 18 100 kronor i månaden och för en tjänsteman 25 700 kronor. Lönegapet mellan arbetare och tjänstemän är därmed hela 7 600 kronor.

Det senaste året ökade lönerna med cirka 3,7 procent för både arbetare och tjänstemän. I kronor räknat så var dock skillnaden stor då månadslönen för tjänstemän ökade med 940 kronor men för arbetare med endast 640 kronor. Lönegapet *ökade* därmed ytterligare även detta år.

Mellan kvinnor och män minskade däremot lönegapet för första gången. Detta då kvinnor fick större löneökning än män räknat i såväl procent som kronor.

LOs årliga lönerapport redogör för löner och löneutveckling för arbetare och tjänstemän samt för kvinnor och män inom olika sektorer och näringsgrenar på den svenska arbetsmarknaden.

För ytterligare information,
kontakta Mats Larsson, telefon 08-796 28 11.

www.lo.se

ISBN 91-566-####-#

